

Civilutskottets betänkande 2021/22:CU1

Utgiftsområde 18 Samhällsplanering, bostadsförsörjning och byggande samt konsumentpolitik

---

Sammanfattning

Utskottet tillstyrker ett förslag om anslag för utgiftsområde 18 som har lagts fram gemensamt av Moderaterna, Sverigedemokraterna och Kristdemokraterna och som är baserat på dessa partiers budgetmotioner. De föreslagna anslagen uppgår till sammanlagt ca 5 769 miljoner kronor för 2022.

Utskottets förslag motsvarar det förslag för utgiftsområde 18 som regeringen har lagt fram i budgetpropositionen men med den ändringen att investeringsstödet för anordnande av hyresbostäder och bostäder för studerande samt stödet för energieffektivisering av flerbostadshus ska avvecklas från årsskiftet 2021/22.

Utskottet tillstyrker därmed regeringens förslag i budgetpropositionen när det gäller utgiftsområde 18 i alla delar utom de delar som gäller investeringsstödet för anordnande av hyresbostäder och bostäder för studerande samt stödet för energieffektivisering av flerbostadshus. När det gäller dessa stöd tillstyrker utskottet i stället det förslag om anslag och anslagsvillkor som har lagts fram gemensamt av M, SD och KD, och som bygger på förslag i dessa partiers budgetmotioner.

Utskottet avstyrker övriga motionsförslag.

I betänkandet finns två reservationer (V, L) och fyra särskilda yttranden (S, C, V, L, MP). Ledamöterna från Socialdemokraterna, Centerpartiet, Vänsterpartiet, Liberalerna och Miljöpartiet avstår från ställningstagande när det gäller budgetbeslutet och redovisar i stället sina överväganden i särskilda yttranden.

Behandlade förslag

Proposition 2021/22:1 inom utgiftsområde 18 Samhällsplanering, bostadsförsörjning och byggande samt konsumentpolitik.

20 yrkanden i motioner från allmänna motionstiden 2021/22.

Innehållsförteckning

Utskottets förslag till riksdagsbeslut	4
Redogörelse för ärendet	6
Ärendet och dess beredning.....	6
Budgetprocessen i riksdagen	6
Betänkandets disposition.....	7
Utskottets överväganden.....	8
Regeringens resultatredovisning för utgiftsområde 18	8
Statens budget inom utgiftsområde 18	16
Bostadspolitiskt mål	30
Konsumentpolitiskt mål.....	32
Reservationer	34
1. Bostadspolitiskt mål, punkt 2 (V).....	34
2. Konsumentpolitiskt mål, punkt 3 (L).....	35
Särskilda yttranden	36
1. Statens budget inom utgiftsområde 18, punkt 1 (S, MP)	36
2. Statens budget inom utgiftsområde 18, punkt 1 (C)	38
3. Statens budget inom utgiftsområde 18, punkt 1 (V)	39
4. Statens budget inom utgiftsområde 18, punkt 1 (L).....	43
<i>Bilaga 1</i>	
Förteckning över behandlade förslag	45
Propositionen	45
Motioner från allmänna motionstiden 2021/22	45
<i>Bilaga 2</i>	
Regeringens och motionärernas anslagsförslag	48
<i>Bilaga 3</i>	
Regeringens och motionärernas förslag till beställningsbemyndiganden.....	50
<i>Bilaga 4</i>	
Utskottets anslagsförslag	51

Utskottets förslag till riksdagsbeslut

1. Statens budget inom utgiftsområde 18

a) Anslagen för 2022

Riksdagen anvisar, med de anslagsvillkor utskottet anger, anslagen för 2022 inom utgiftsområde 18 enligt utskottets förslag i bilaga 4.

Därmed bifaller riksdagen delvis proposition 2021/22:1 utgiftsområde 18 punkt 2 och motionerna

2021/22:3886 av Mikael Eskilander m.fl. (SD),

2021/22:4023 av Carl-Oskar Bohlin m.fl. (M) yrkande 1 och

2021/22:4222 av Larry Söder m.fl. (KD) yrkande 1 och

avslår motionerna

2021/22:3271 av Nooshi Dadgostar m.fl. (V),

2021/22:3961 av Robert Hannah m.fl. (L),

2021/22:4023 av Carl-Oskar Bohlin m.fl. (M) yrkandena 2–4,

2021/22:4122 av Ola Johansson m.fl. (C),

2021/22:4212 av Sofia Damm m.fl. (KD) yrkande 6 och

2021/22:4222 av Larry Söder m.fl. (KD) yrkandena 15, 23, 37, 44, 45 och 47.

b) Bemyndiganden om ekonomiska åtaganden

Riksdagen bemyndigar regeringen att

1. under 2022 ställa ut kreditgarantier för nybyggnad och ändringar av bostäder, avlösen av kommunala borgensåtaganden och lån som kooperativa hyresrättsföreningar tar upp vid förvärv av fastigheter för ombildning till kooperativa hyresrätter som inklusive tidigare utfärdade garantier uppgår till högst 8 000 000 000 kronor,

2. under 2022 ingå ekonomiska åtaganden som inklusive tidigare åtaganden medför behov av framtida anslag på högst de belopp och inom de tidsperioder som regeringen föreslår.

Därmed bifaller riksdagen proposition 2021/22:1 utgiftsområde 18 punkterna 1 och 3 samt avslår motion

2021/22:4023 av Carl-Oskar Bohlin m.fl. (M) yrkande 5.

2. Bostadspolitiskt mål

Riksdagen avslår motion

2021/22:2602 av Nooshi Dadgostar m.fl. (V) yrkande 1.

Reservation 1 (V)

3. Konsumentpolitiskt mål

Riksdagen avslår motionerna

2021/22:2534 av Angelica Lundberg m.fl. (SD) yrkande 1 och

2021/22:4000 av Robert Hannah m.fl. (L) yrkande 18.

Reservation 2 (L)

Stockholm den 25 november 2021

På civilutskottets vägnar

Emma Hult

Följande ledamöter har deltagit i beslutet: Emma Hult (MP)*, Larry Söder (KD), Johan Löfstrand (S)*, Carl-Oskar Bohlin (M), Elin Lundgren (S)*, Mikael Eskilander (SD), Leif Nysmed (S)*, Ola Johansson (C)*, Momodou Malcolm Jallow (V)*, Lars Beckman (M), Roger Hedlund (SD), Sanne Lennström (S)*, Joakim Järrebring (S)*, Robert Hannah (L)*, Angelica Lundberg (SD), Mikael Damsgaard (M) och Åsa Hartzell (M).

* Avstår från ställningstagande under punkt 1, se särskilda yttranden.

Redogörelse för ärendet

Ärendet och dess beredning

I betänkandet behandlar utskottet regeringens budgetproposition 2021/22:1 i de delar som gäller utgiftsområde 18 Samhällsplanering, bostadsförsörjning och byggande samt konsumentpolitik och ett antal motionsyrkanden från allmänna motionstiden 2021/22. Regeringens förslag till riksdagsbeslut finns i bilaga 1. Motionsförslagen finns också i bilaga 1.

Ledamöterna från M, SD och KD har under utskottets beredning av ärendet justerat sina yrkanden jämfört med sina respektive motioner och lagt fram ett gemensamt förslag.

I bilaga 2 och 3 finns en sammanställning av regeringens förslag till anslag för 2022 och beställningsbemyndiganden samt de avvikelser från dessa som M, SD, C, V, KD och L föreslår i sina respektive budgetmotioner. I bilaga 4 finns utskottets förslag till anslag för 2022.

Under beredningen av ärendet har tjänstemän från Finansdepartementet informerat utskottet när det gäller anslagen 1:7 och 1:8 inom utgiftsområde 18 och beställningsbemyndiganden kopplade till dessa anslag.

Budgetprocessen i riksdagen

Rambeslutsprocessen

Budgetprocessen innebär bl.a. att riksdagen i ett första steg genom ett beslut fastställer en utgiftsram för varje utgiftsområde. Utgiftsramen anger det belopp som utgiftsområdets anslag högst får uppgå till (11 kap. 18 § tredje stycket riksdagsordningen).

Riksdagen beslutade den 24 november 2021 att fastställa utgiftsramar för statens budget enligt ett förslag som lagts fram gemensamt av Moderaterna, Sverigedemokraterna och Kristdemokraterna (bet. 2021/22:FiU1, rskr. 2021/22:46). För utgiftsområde 18 innebär det att ramen för 2022 har bestämts till 5 769 334 000 kronor. Det är inom denna utgiftsområdesram som civilutskottet ska föreslå för riksdagen hur anslagen för utgiftsområde 18 ska fördelas.

Riksdagens ställningstagande till anslag och bemyndiganden om ekonomiska åtaganden för utgiftsområdet ska göras genom *ett* beslut (11 kap. 18 § fjärde stycket riksdagsordningen).

Uppföljning av regeringens resultatredovisning

Enligt 10 kap. 3 § budgetlagen (2011:203) ska regeringen i budgetpropositionen lämna en redovisning av de resultat som har uppnåtts i verksamheten i förhållande till de mål som riksdagen har beslutat.

I utskottens uppgifter ingår att följa upp och utvärdera riksdagsbeslut (4 kap. 8 § regeringsformen). Som en del i utskottens uppföljning ingår att behandla den resultatinformation som regeringen presenterar. Riksdagen har beslutat om riktlinjer för bl.a. den löpande uppföljningen av regeringens resultatredovisning (framst. 2005/06:RS3, bet. 2005/06:KU21, rskr. 2005/06:333–335).

Utskottet har mot den bakgrunden gått igenom regeringens resultatredovisning för utgiftsområde 18 i budgetpropositionen. Genomgången är ett underlag för utskottets behandling av budgetpropositionen och för den fortsatta mål- och resultatdialogen med regeringen.

Betänkandets disposition

Betänkandet har disponerats så att regeringens resultatredovisning behandlas först. Därefter behandlar utskottet de förslag i budgetpropositionen och de motionsförslag som gäller statens budget inom utgiftsområde 18. I det avsnittet tar utskottet också upp de tillkännagivanden som redovisas i budgetpropositionen inom utgiftsområdet. Slutligen behandlas motionsförslag om målen för utgiftsområdet.

Utskottets överväganden

Regeringens resultatredovisning för utgiftsområde 18

Propositionen

En utvecklad resultatredovisning

Sedan ett par år tillbaka bedrivs ett utvecklingsarbete inom Regeringskansliet för att resultatredovisningen i budgetpropositionen ska ha en enhetlig struktur, vara mer ändamålsenlig och bättre motivera regeringens budgetförslag. Utgångspunkten för arbetet har varit budgetlagens krav på regeringen att i budgetpropositionen redovisa resultat i förhållande till de mål som riksdagen fattat beslut om och att redovisningen ska vara anpassad till de olika utgiftsområdena. Arbetet har bl.a. resulterat i förtydligade riktlinjer för utformningen av resultattexter.

Enligt de nya riktlinjerna bör resultatredovisningen visa de mest centrala resultaten inom respektive område och disponeras efter de centrala resultatindikatorerna och bedömningsgrunderna. Utvecklingen bör redovisas i tabeller och diagram med minst tioåriga tidsserier om möjligt. De centrala statliga åtgärder som vidtagits i syfte att påverka målpåfyllelsen bör återges. Vidare bör en samlad bedömning av målpåfyllelsen redovisas. Resultatindikatorer och andra bedömningsgrunder bör väljas med hänsyn till kontinuitet över tid. Sammantaget syftar riktlinjerna till att resultatinformationen bör framträda tydligare. De nya riktlinjerna tillämpades för första gången i budgetpropositionen för 2021.

I årets budgetproposition anför regeringen att utvecklingsarbetet har fortsatt inom Regeringskansliet under året. Från och med denna budgetproposition har avsnittet Analys och slutsatser bytt namn till Regeringens bedömning av målpåfyllelsen. Syftet är att rubriken tydligare ska återspegla det avsedda innehållet i avsnittet.

Utgiftsområde 18

Utgiftsområde 18 är uppdelat i två områden: samhällsplanering, bostadsmarknad, byggande och lantmäteriverksamhet samt konsumentpolitik. Riksdagen har beslutat om mål för utgiftsområdet.

Målet för området samhällsplanering, bostadsmarknad, byggande och lantmäteriverksamhet är att ge alla människor i alla delar av landet en från social synpunkt god livsmiljö där en långsiktigt god hushållning med naturresurser och energi främjas samt där bostadsbyggande och ekonomisk utveckling underlättas. Målet för området bostadsmarknad är även långsiktigt väl fungerande bostadsmarknader där konsumenternas efterfrågan möter ett utbud av bostäder som svarar mot behoven.

Målet för konsumentpolitiken är väl fungerande konsumentmarknader och en miljömässigt, socialt och ekonomiskt hållbar konsumtion.

Området samhällsplanering, bostadsmarknad, byggande och lantmäteriverksamhet

Årets resultatredovisning har samma struktur som förra året och görs med utgångspunkt från målen på området. Redovisningen finns i avsnitt 3.3 och är uppdelad i fyra delavschnitt där regeringen redovisar resultaten med koppling till olika delar av målen. De fyra delavsnitten är strukturerade på ett enhetligt sätt. Regeringen anger inledningsvis vilken del av målet redovisningen avser samt redogör för sitt val av resultatindikatorer och bedömningsgrunder. I själva resultatredovisningen använder regeringen genomgående informativa rubriker. När det gäller de valda indikatorerna och bedömningsgrunderna presenteras resultaten i flera fall i tabeller eller diagram.

I redovisningen pekar regeringen på att det finns mål inom andra utgiftsområden, t.ex. Sveriges klimatmål och miljö kvalitetsmålet God bebyggd miljö (utg.omr. 20) som måste beaktas. Vissa avsnitt i redovisningen innehåller också relativt omfattande redogörelser för statliga insatser inom andra utgiftsområden.

I avsnitt 3.3.1 Goda förutsättningar för hushållning med naturresurser och ekonomisk utveckling redovisas resultat med koppling till den del av målet som handlar om att underlätta ekonomisk utveckling och främja en långsiktigt god hushållning med naturresurser genom samhällsbyggnadsprocessen. Som resultatindikatorer används antalet antagna översiktsplaner och detaljplaner samt handläggningstider inom fastighetsbildningsverksamheten. I avsnittet redovisar regeringen vidare antalet beviljade bygglov. Regeringen redogör också bl.a. för kompetensinsatser som Boverket genomfört för att främja en mer enhetlig och effektiv tillämpning av plan- och bygglagen, insatser för en ökad digitalisering i samhällsbyggnadsprocessen samt insatser för att se över områden av riksintresse.

I avsnitt 3.3.2 Goda och hållbara livsmiljöer redovisas resultat med koppling till den del av målet som handlar om att ge alla människor i alla delar av landet en från social synpunkt god livsmiljö, där en långsiktigt god hushållning med naturresurser främjas. Målet bedöms bl.a. utifrån resultatindikatorn antal kommuner som integrerar stadgröniska och ekosystemtjänster i urbana miljöer vid planering, byggande och förvaltning i städer och tätorter. Som bedömningsgrund används insatser som genomförts för att främja goda och hållbara livsmiljöer. Förra året saknades det indikatorer för sociala värden. I årets proposition inför regeringen en ny indikator för sociala värden i den byggda miljön, upplevd otrygghet vid utvistelser sent på kvällen i det egna bostadsområdet. I denna del redogör regeringen för Brottsförebyggande rådets årliga nationella trygghetsundersökning (2020:8). Därutöver redogör regeringen för vissa insatser med anknytning till andra utgiftsområden, bl.a. stadsmiljöavtalen, Rådet för hållbara städer och Smart City Sweden.

I avsnitt 3.3.3 Hållbarhet i byggande och förvaltning redovisas resultat med koppling till den del av målet som handlar om långsiktigt god hushållning med naturresurser och energi inom byggandet. Uppfyllelse av delmålet långsiktig hållbarhet i byggandet redovisas utifrån resultatindikatorn produktionskostnader för bostäder och uppfyllelsen av delmålet god hushållning med energi redovisas utifrån indikatorn genomsnittlig energiprestanda. I avsnittet redogör regeringen även bl.a. för Boverkets uppdrag att identifiera och utreda systematiska fel, brister och skador i byggnadsbeståndet. Regeringen tar även upp statistik om byggsektorns klimatpåverkan och ny lagstiftning som bedöms ha betydelse för måluppfyllelsen. Vidare redogör regeringen för utfallet av stödet för renovering och energieffektivisering i vissa bostadsområden och stödet för innovativt och hållbart byggande som båda är under avveckling samt för radonbidraget.

I avsnitt 3.3.4 En väl fungerande bostadsmarknad och ekonomisk utveckling redovisas resultat med koppling till den del av målet som handlar om att underlätta bostadsbyggande och ekonomisk utveckling samt till målet om att skapa långsiktigt väl fungerande bostadsmarknader där konsumenternas efterfrågan möter ett utbud av bostäder som svarar mot behoven. Förändringar i bostadsbyggandet redovisas utifrån indikatorerna färdigställda och påbörjade bostäder i förhållande till befolkningsutvecklingen. Som bedömningsgrund används de kommunala bedömningarna av bostadsmarknaden. Dessa bedömningar kompletteras av Boverkets beräkningar av bostadsbristen. Regeringen redovisar även utfallet av stödet för anordnande av hyresbostäder och bostäder för studerande, utfärdade kreditgarantier, hyresgarantier och stödet för omstrukturering av kommunala bostadsföretag. Regeringen framhåller att flera faktorer påverkar bostadsbyggandet och utvecklingen på bostadsmarknaderna. Kommunernas agerande och omvärldsfaktorer, som t.ex. den allmänna ekonomiska utvecklingen, gör att effekterna av statliga insatser kan vara svåra att bedöma.

Avsnitt 3.4 med den nya rubriken Regeringens bedömning av måluppfyllelsen är indelat i sex delavsnitt där regeringen bedömer måluppfyllelsen för olika delar av målen för området samhällsplanering, bostadsmarknad, byggande och lantmäteriverksamhet. Regeringen bedömer att olika statliga insatser och lagändringar på olika sätt bidrar till att uppfylla delar av målen för området. Regeringen redovisar inte någon samlad bedömning av måluppfyllelsen.

Området konsumentpolitik

Årets resultatredovisning har samma struktur som förra året och görs med utgångspunkt från målet på området. Redovisningen finns i avsnitt 4.3 och är uppdelad i sex delavsnitt där regeringen redovisar resultat som har anknytning till de delar av målet som avser väl fungerande konsumentmarknader och hållbar konsumtion. I det sista delavsnittet redovisar regeringen sin bedömning av måluppfyllelsen.

Resultatet för området konsumentpolitik bedöms utifrån indikatorer och bedömningsgrunder som avser upprätthållandet av det konsumentskyddande regelverket, tvistlösning utanför domstol, information och vägledning för konsumenter samt insatser för att främja hållbar konsumtion.

De centrala indikatorer som används vid resultatbedömningen inom området är följande:

- Andelen företag som frivilligt rättat sig efter Konsumentverkets tillsynsbeslut i marknadsrättsliga ärenden
- Andelen företag som frivilligt rättat sig efter Konsumentverkets tillsynsbeslut i produktsäkerhetsärenden
- Andelen företag som följt Allmänna reklamationsnämndens (Arn) rekommendationer
- Antalet besökare på konsumentupplysningstjänsten Hallå konsumenters webbplats.

Dessa resultat redovisas i avsnitt 4.3.1 Insatser har motverkat affärsmetoder som skadar konsumenter, avsnitt 4.3.2 Reglerna på produktsäkerhetsområdet följs i hög utsträckning, avsnitt 4.3.3 En trovärdig och effektiv tvistlösning utanför domstol och avsnitt 3.4.3 Ett välanvänt och effektivt konsumentstöd.

Enligt regeringen kan en heltäckande resultatbedömning inte göras utifrån en begränsad uppsättning kvantitativa indikatorer. Regeringen använder därför även andra indikatorer och bedömningsgrunder vid sidan av de centrala resultatindikatorerna. Det gäller särskilt insatserna som är avsedda att bidra till en miljömässigt, socialt och ekonomiskt hållbar konsumtion. Regeringen pekar också på att många andra faktorer utöver själva insatserna inom konsumentpolitiken påverkar utvecklingen på konsumentmarknaderna.

I avsnitt 4.3.5 Insatser för att främja hållbar konsumtion redovisar regeringen bl.a. insatser som genomförts för att motverka felaktiga påståenden om produkters miljöegenskaper, uppgifter om jämförelsetjänsten Money from Sweden, det nordiska miljömärket Svanen och det statsbidrag som Konsumentverket förmedlar till organisationer verksamma på konsumentområdet.

Regeringen gör en samlad bedömning av måluppfyllelsen och anför att målet för konsumentpolitiken till stor del har uppnåtts, särskilt den del av målet som rör väl fungerande konsumentmarknader.

Utskottets bedömning

Inledande iakttagelser

Det pågår sedan flera år en dialog mellan riksdagen och regeringen om utvecklingen av den ekonomiska styrningen. Som redovisas ovan pågår också sedan ett par år tillbaka ett utvecklingsarbete inom Regeringskansliet för att förbättra resultatredovisningen i budgetpropositionen. Utskottet ser positivt på detta arbete och anser att det är viktigt att utvecklingsarbetet och dialogen mellan riksdagen och regeringen om den ekonomiska styrningen fortsätter.

Resultatredovisningen är ett viktigt underlag för utskottets beredning av budgetpropositionen. En klar och tydlig struktur i regeringens resultatredovisning bidrar till en ökad förståelse för hur statliga anslagsmedel används och vilka resultat de ger i förhållande till de mål som riksdagen har beslutat om. Utskottet har flera gånger framhållit (senast i bet. 2020/21:CU1) att det är önskvärt att regeringens resultatredovisning koncentreras till att redovisa uppnådda resultat av genomförda statliga insatser i förhållande till målen och att sambandet mellan mål, resultat och de beslutade anslagen tydligt framgår.

Regeringskansliets nya riktlinjer fick genomslag fr.o.m. förra årets budgetproposition. Utskottet konstaterar att regeringens redovisning inom utgiftsområde 18 numera görs med utgångspunkt i de mål som riksdagen fattat beslut om och att redovisningen sker utifrån centrala resultatindikatorer och bedömningsgrunder. Det är en förbättring och något som utskottet efterfrågat. Utskottet noterar vidare att det finns en kontinuitet när det gäller resultatindikatorer och bedömningsgrunder samt att fler tabeller och diagram har längre tidsserier, även om det fortfarande finns tabeller med relativt korta tidsserier. Som utskottet påpekade förra året är tidsserier som går längre tillbaka i tiden att föredra, om sådana uppgifter finns att tillgå, eftersom det ger en tydligare bild av utvecklingen. Utskottet vill även understryka vikten av att arbetet med att utveckla resultatredovisningen inom utgiftsområdet fortsätter, t.ex. när det gäller att utveckla och formulera uppföljningsbara indikatorer och bedömningsgrunder. Utskottet ser fram emot att ta del av resultatet av det fortsatta utvecklingsarbetet.

Utskottet övergår nu till bedömningen av regeringens resultatredovisning i budgetpropositionen för 2022 i de delar som gäller utgiftsområde 18.

Området samhällsplanering, bostadsmarknad, byggande och lantmäteriverksamhet

När det gäller området för samhällsplanering, bostadsmarknad, byggande och lantmäteriverksamhet har resultatredovisningen fr.o.m. förra årets budgetproposition fått en tydligare struktur än tidigare genom att redovisningen görs med utgångspunkt från de riksdagsbundna målen med tonvikt på att redovisa resultat i förhållande till målen.

Som framgår ovan är resultatredovisningen uppdelad i fyra delavsnitt där resultat med koppling till olika delar av målet redovisas. I de flesta fallen motiverar regeringen sitt val av indikatorer och bedömningsgrunder, vilket underlättar förståelsen av redovisningen. Utskottet ser positivt på att regeringen har tagit fram en ny indikator för sociala värden i den byggda miljön. Som utskottet påpekar ovan är det viktigt att arbetet med att ta fram lämpliga indikatorer och bedömningsgrunder fortsätter.

Utskottet ser positivt på att regeringen i själva resultatredovisningen genomgående använder informativa rubriker. Detta underlättar möjligheten för en läsare att ta till sig resultatet.

Utskottet konstaterar vidare med tillfredsställelse att tidsserierna i flera av diagrammen och tabellerna närmar sig tio år, vilket är i linje med de nya riktlinjerna.

I tabell 3.1, som avser Genomsnittlig handläggningstid hos Lantmäteriet, framgår emellertid endast två av de sju ärendekategorier som följs upp inom myndigheten. Eftersom handläggningstiderna inom fastighetsbildningsverksamheten är en central resultatindikator hade utskottet gärna sett en fylligare redovisning i denna del, något som utskottet också påpekade förra året. Utskottet noterar också att regeringen inte heller i år redovisar något resultat när det gäller inskrivningsverksamheten, vilket hade varit önskvärt. Däremot har regeringen hörsammat utskottets önskemål från förra året om en fylligare redovisning av vilka åtgärder som vidtagits för att skapa fler arbetstillfällen i Kiruna. Det välkomnar utskottet.

Utskottet har i flera tidigare budgetbetänkanden understrukit vikten av att regeringen tydligt redovisar hur medel används och vilket resultat som uppnåtts. I det avseendet noterar utskottet bl.a. följande i årets budgetproposition.

Liksom förra året innehåller regeringens resultatredovisning en del redogörelser för insatser som har bekostats med medel från andra utgiftsområden, t.ex. stadsmiljöavtalen (utg.omr. 22) och bidraget för gröna städer (utg.omr. 20). För att ännu tydligare kunna fokusera på medelsanvändningen inom utgiftsområde 18 skulle det i dessa delar möjligen vara tillräckligt med en hänvisning till det aktuella utgiftsområdet.

När det gäller stödet för renovering och energieffektivisering i vissa bostadsområden och stödet för innovativt och hållbart byggande, som avvecklades efter riksdagens beslut om statens budget för 2019, redovisar regeringen hur stora stöd som totalt har beviljats. Regeringen anför också att stödet för innovativt och hållbart byggande ska utvärderas av Boverket. Som utskottet tidigare uttalat hade det varit önskvärt med en tydligare bedömning av det resultat som uppnåtts genom dessa stöd och i vilken utsträckning regeringen anser att stöden har bidragit till att uppfylla någon del av de riksdagsbundna målen. Utskottet ser fram emot att ta del av resultatet av Boverkets pågående utvärdering av stödet för innovativt och hållbart byggande.

När det gäller bidraget mot radon i bostäder noterar utskottet att regeringen inte gör någon bedömning av resultatet i avsnittet om regeringens bedömning av måluppfyllelsen. Det hade vidare enligt utskottet kunnat framgå tydligare att bidraget avvecklas fr.o.m. 2022.

När det gäller investeringsstödet för hyresbostäder och bostäder för studerande är det positivt att det även i år lämnas en något mer utförlig redogörelse för hur stödet har använts.

Avsnitt 3.4 Regeringens bedömning av måluppfyllelsen följer i stort sett resultatredovisningens disposition. Avsnittet har dock något fler delavsnitt, och delavsnitten har inte samma rubriker som motsvarande avsnitt i resultatredovisningen.

Utskottet anser, liksom förra året, att läsbarheten hade underlättats om regeringens bedömningar av måluppfyllelsen hade redovisats i direkt anslutning till det aktuella avsnittet i resultatredovisningen. Generellt anser utskottet vidare att förståelsen för regeringens bedömning av måluppfyllelsen skulle tjäna på en mer enhetlig struktur som gör att redovisningen av vilka centrala insatser, stöd eller övriga åtgärder som regeringen anser bidrar till måluppfyllelsen i en viss del framträder tydligare.

Utskottet noterar att regeringen i något fall inte hänvisar till den exakta målformuleringen utan till en förkortad variant som används som underrubrik i resultatredovisningen, vilket kan skapa oklarhet. I avsnitt 3.4.2 anger regeringen således att de statliga insatserna bedöms som helhet stödja ”målet om goda och hållbara livsmiljöer.”

Regeringen lämnar i år en tydlig bedömning när det gäller investeringsstödet för hyresbostäder och bostäder för studerande och hur det stödet bidrar till måluppfyllelsen. Detta är positivt. Utskottet kan samtidigt konstatera att det även i år saknas en tydlig bedömning av resultatet och måluppfyllelsen i vissa andra delar av området. Det gäller bl.a. de statliga kreditgarantierna samt stöden för att underlätta för enskilda att ordna bostad (hyresgarantier) och omstrukturering av kommunala bostadsföretag. Det saknas vidare även i år en bedömning av vilka insatser regeringen anser bidrar till den del av målet som handlar om att underlätta ekonomisk utveckling (se avsnitt 3.3.4 En väl fungerande bostadsmarknad och ekonomisk utveckling och avsnitt 3.4.5 Statens insatser underlättar bostadsbyggandet).

Utskottet vill slutligen återigen peka på att regeringen inte gör någon samlad bedömning av måluppfyllelsen när det gäller det övergripande bostadspolitiska målet. Enligt de nya riktlinjerna bör en samlad bedömning göras. Utskottet förutsätter därför att en sådan bedömning görs i kommande resultatredovisningar.

Området konsumentpolitik

När det gäller området konsumentpolitik konstaterar utskottet att resultatredovisningen har en enhetlig och tydlig struktur med informativa rubriker. Redovisningen görs med utgångspunkt från främst de angivna centrala resultatindikatorerna och bedömningsgrunderna med en tydlig koppling till det riksdagsbundna målet. Flera avsnitt i resultatredovisningen innehåller en sammanfattande bedömning av det resultat som uppnåtts, vilket underlättar förståelsen. Som helhet anser utskottet att redovisningen är tydlig och pedagogisk.

Utskottet påpekade förra året att flera av avsnitten i resultatredovisningen var väsentligt kortare än tidigare, vilket försvårade möjligheten att få en tydlig bild av vilka insatser som bidrar till måluppfyllelsen. Det är därför positivt att redovisningen i årets budgetproposition innehåller en något utförligare beskrivning av Konsumentverkets tillsynsarbete när det gäller affärsmetoder

som skadar konsumenter och produktsäkerhetsområdet (avsnitt 4.3.1 och 4.3.2).

Som helhet är dock redovisningen fortfarande relativt kortfattad och begränsad. Det torde alltså enligt utskottet finnas utrymme för en ännu tydligare redovisning av hur statliga anslagsmedel har använts och vilka resultat som uppnåtts i förhållande till det mål som riksdagen har beslutat på området.

I anknytning till den del av målet som avser ekonomiskt hållbar konsumtion hade utskottet t.ex. gärna sett en redovisning av vilka insatser som har genomförts för att motverka överskuldssättning.

Den kommunala konsumentvägledningen har en betydelsefull roll när det gäller att ge stöd till konsumenter som är i behov av rådgivning vid ett personligt möte. Sedan rådgivningstjänsten Hallå konsument infördes har dock antalet kommuner som tillhandahåller konsumentvägledning minskat. Utskottet menar att konsekvenserna av den utvecklingen för konsumentstödet är något som regeringen kunde ha tagit upp i resultatredovisningen. I sammanhanget kan tilläggas att riksdagen i ett tillkännagivande har begärt att regeringen ser över hur den kommunala konsumentvägledningen kan stärkas och utvecklas (bet. 2020/21:CU12, rskr. 2020/21:267). Utskottet ser fram emot att ta del av regeringens redovisning av vilka åtgärder som vidtas med anledning av tillkännagivandet.

Utskottet konstaterar vidare att tidsserierna i tabellerna även i år är relativt korta trots att det borde finnas statistikuppgifter för längre tid tillbaka. Enligt de nya riktlinjerna för utformningen av resultattexter bör utvecklingen redovisas i tabeller och diagram med minst tioåriga tidsserier om det är möjligt.

Som utskottet uttalade förra året är det positivt att resultatredovisningen nu innehåller fler tabeller än tidigare. Samtidigt saknar utskottet fortfarande vissa uppgifter i tabellerna. När det t.ex. gäller andelen företag som frivilligt rättat sig efter Konsumentverkets tillsynsbeslut saknas det även i år uppgifter om antalet meddelade tillsynsbeslut (tabell 4.1 och 4.3). Vidare hade uppgifter om antalet ärenden (inkomna och/eller avgjorda) samt handläggningstider hos Fastighetsmäklarinspektionen respektive Arn kunnat ge en tydligare bild av resultatet inom dessa myndigheter (tabell 4.2 och 4.4).

I enlighet med riktlinjerna gör regeringen en inledande samlad bedömning av måluppfyllelsen, vilket är bra (avsnitt 4.3.6). Utskottet saknar dock en tydlig resultatredovisning och en bedömning av måluppfyllelsen när det gäller den del av målet som handlar om socialt och ekonomiskt hållbar konsumtion. Enligt utskottet finns det skäl för regeringen att inför kommande års resultatredovisningar överväga hur man skulle kunna redovisa och bedöma insatser som tar sikte på socialt och ekonomiskt hållbar konsumtion.

Slutligen noterar utskottet att regeringen inte lämnar någon redogörelse för Forumet för miljösamt konsumtions arbete och hur erfarenheterna från forumets arbete kommer att tas till vara. Detta var något som utskottet efterlyste förra året.

Statens budget inom utgiftsområde 18

Utskottets förslag i korthet

Riksdagen anvisar anslagen för 2022 inom utgiftsområde 18 Samhällsplanering, bostadsförsörjning och byggande samt konsumentpolitik enligt utskottets förslag. Riksdagen lämnar de bemyndiganden som regeringen har begärt.

Det innebär en avvikelse i förhållande till regeringens förslag när det gäller stödet för energieffektivisering av flerbostadshus och investeringsstödet för anordnande av hyresbostäder och bostäder för studerande.

Jämför särskilt yttrande 1 (S, MP), 2 (C), 3 (V) och 4 (L).

Propositionen

I budgetpropositionen för 2022 (prop. 2021/22:1) föreslår regeringen att ramen för utgiftsområde 18 ska uppgå till 7 025 334 000 kronor för 2022, varav 6 753 094 000 kronor för området samhällsplanering, bostadsmarknad, byggande och lantmäteriverksamhet och 272 240 000 kronor för området konsumentpolitik.

Nedan redogörs i korthet för regeringens förslag till anslag för 2022 inom utgiftsområdet. För vissa anslag redovisas även förslag om bemyndiganden om ekonomiska åtaganden.

Anslaget 1:1 Bostadspolitisk utveckling

Anslaget får användas för utgifter för insatser inom det bostadspolitiska området.

Regeringen föreslår att riksdagen anvisar 20 600 000 kronor till anslaget för 2022.

Regeringen föreslår att anslaget ökas med 15 000 000 kronor 2022 för att tillföra medel för innovativa och hållbara samhällsbyggnadsprojekt i samband med företagsetableringar och företagsexpansioner samt stads- och ortsutvecklingsprocesser i ett antal kommuner i Norrbotten och Västerbotten.

Anslaget 1:2 Omstrukturering av kommunala bostadsföretag

Anslaget får användas för utgifter för statsbidrag till kommuner med en svag bostadsmarknad för undsättning eller omstrukturering av kommunala bostadsföretag med ekonomiska svårigheter och för statsbidrag till kommuner med en svag bostadsmarknad för stöd till företag som tillhandahåller tjänster av allmänt ekonomiskt intresse. Anslaget får även användas för utgifter för att administrera stöden.

Regeringen föreslår att riksdagen anvisar 12 500 000 kronor till anslaget för 2022. Dessutom föreslås att riksdagen bemyndigar regeringen att under

2022 för anslaget ingå ekonomiska åtaganden som inklusive tidigare åtaganden medför behov av framtida anslag på högst 12 500 000 kronor 2023–2025.

Anslaget 1:3 Stöd för att underlätta för enskilda att ordna bostad

Anslaget får användas för utgifter för statsbidrag till kommuner som går i borgen för enskilda hushålls skyldighet att betala hyra för sin bostad (kommunala hyresgarantier) och för utgifter för statsbidrag till byggegemenskaper.

Regeringen föreslår att riksdagen anvisar 43 000 000 kronor till anslaget för 2022.

Anslaget 1:4 Boverket

Anslaget får användas för Boverkets förvaltningsutgifter. Anslaget får även användas för internationellt arbete.

Regeringen föreslår att riksdagen anvisar 316 330 000 kronor till anslaget för 2022.

Regeringen föreslår att anslaget ökas med 5 000 000 kronor 2022 för ett uppdrag till Boverket att se över om och hur införandet av gränsvärden för byggnaders klimatpåverkan kan påskyndas och hur tillämpningen av klimatdeklarationer kan utvidgas.

Regeringen föreslår även att Boverket tilldelas ytterligare medel för information och vägledning om det nya kravet på klimatdeklarationer vid uppförande av nya byggnader som träder i kraft den 1 januari 2022. Myndigheten ska också ansvara för tillsyn, drift och förvaltning av det nya systemet för klimatdeklarationer för att säkerställa en långsiktig och ändamålsenlig tillämpning. Regeringen föreslår därför att anslaget ökas med 5 000 000 kronor 2022.

Vidare föreslår regeringen att anslaget ökas med 10 000 000 kronor 2022 för ett uppdrag till Boverket att utveckla arbetet inom byggsektorn med omställningen till en cirkulär ekonomi. Boverket ska arbeta för att möjliggöra byggande med mindre cementanvändning och främja återvinning och återbruk av befintligt byggmaterial.

Regeringen föreslår att anslaget ökas med 2 000 000 kronor 2022 för att Rådet för hållbara städer ska kunna fördela medel till samhällsbyggnadsprojekt i samband med företagsetableringar samt stads- och ortsutveckling i Västerbotten och Norrbotten samt stödja berörda kommuner i arbetet.

Bemyndigande att ställa ut kreditgarantier

I anslutning till förslaget om Boverkets anslag lämnas även förslag om bemyndigande för regeringen att ställa ut kreditgarantier. Kreditgarantierna administreras av Boverket. Garantierna ger långivaren ett skydd mot kreditförluster och minskar behovet av topplån eller egen kapitalinsats för den som bygger bostäder. Bestämmelserna om kreditgarantier finns i förordningen

(2020:255) om statlig kreditgaranti för lån för bostadsbyggande och förordningen (2002:664) om statligt stöd för vissa kommunala åtaganden för boendet. Dessa garantier finansieras utanför statens budget genom avgifter som ska täcka både garantiverksamheten och förvaltningskostnaderna. Avgifterna ska också täcka finansieringen av sådana fastighetsförvärv som Boverket undantagsvis får göra för att skydda statligt garanterade lånefordringar.

I propositionen föreslås att regeringen bemyndigas att under 2022 ställa ut kreditgarantier för nybyggnad och ändringar av bostäder, avlösen av kommunala borgensåtaganden och lån som kooperativa hyresrättsföreningar tar upp vid förvärv av fastigheter för ombildning till kooperativa hyresrätter som inklusive tidigare utfärdade garantier uppgår till högst 8 000 000 000 kronor.

Anslaget 1:5 Statens geotekniska institut

Anslaget får användas för Statens geotekniska instituts (SGI) förvaltningsutgifter. SGI bedriver även avgiftsbelagd verksamhet. Intäkterna från den avgiftsbelagda verksamheten består av uppdragsverksamhet inom geoteknisk och miljögeoteknisk forskning, utveckling och kunskapsförmedling samt rådgivning. Avgifterna disponeras av SGI. Myndighetens uppdragsverksamhet har som ekonomiskt mål att den ska bidra till att täcka verksamhetens kostnader.

Regeringen föreslår att riksdagen anvisar 56 847 000 kronor till anslaget för 2022.

Anslaget 1:6 Lantmäteriet

Anslaget får användas för Lantmäteriets förvaltningsutgifter. Anslaget får även användas för Riksgränskommissionens arbete med översyn av riksgränsen mellan Sverige och Norge samt för utgifter för bidrag till Onsala rymdobservatorium för att upprätthålla och utveckla den geodetiska infrastrukturen. Lantmäteriet bedriver även avgiftsbelagd verksamhet. De offentlighetsrättsliga avgifterna består dels av avgifter för lantmåteriförrättningar, dels av avgifter för pantbrevsregistrering, som Lantmäteriet disponerar. Avgifterna består även av expeditionsavgifter för inskrivning enligt jordabalken m.m., vilka Lantmäteriet inte disponerar. Lantmäteriet bedriver också uppdrag i anslutning till fastighetsbildning, myndighetssamverkan samt tjänsteexport. Från och med budgetåret 2021 ingår även tillhandahållande av grundläggande geografisk information och fastighetsinformation i uppdragsverksamheten.

Regeringen föreslår att riksdagen anvisar 688 817 000 kronor till anslaget för 2022.

Regeringen föreslår att anslaget ökas med 13 000 000 kronor per år fr.o.m. 2022 för att säkerställa fortsatt drift och utveckling av den geodetiska verksamheten vid Onsala rymdobservatorium.

Vidare föreslår regeringen att anslaget ökas med 5 000 000 kronor per år fr.o.m. 2022 för att möjliggöra digitalisering av strandskyddet.

Anslaget 1:7 Energieffektivisering av flerbostadshus

Anslaget får användas för utgifter för statsbidrag till energieffektivisering av flerbostadshus. Anslaget får även användas för utgifter för att administrera stödet. Bestämmelser om stödet finns i förordningen (2021:664) om stöd till energieffektivisering i flerbostadshus. I propositionen föreslår regeringen en ändring av anslagets ändamål som innebär att anslaget inte längre ska användas för statsbidrag till förnyelse av utomhusmiljöer. Anslaget benämns nu Energieffektivisering av flerbostadshus.

Regeringen föreslår att riksdagen anvisar 1 565 000 000 kronor till anslaget för 2022. Dessutom föreslås att riksdagen bemyndigar regeringen att under 2022 för anslaget ingå ekonomiska åtaganden som inklusive tidigare åtaganden medför behov av framtida anslag på högst 1 815 000 000 kronor 2023–2025.

Regeringen anför i budgetpropositionen att det under 2021 har införts ett stöd till energieffektivisering i flerbostadshus. Stödet syftar till att förbättra befintliga byggnaders energiprestanda genom att främja kostnadseffektiva åtgärder vid genomförandet av energieffektiviserande renoveringar. För att skapa bättre förutsättningar att uppnå energieffektiviseringsstödet syfte och för att stödet ska ge ökad effekt bör medlen för stödet omfördelas. Mot denna bakgrund föreslår regeringen att anslaget minskas med 585 000 000 kronor 2022.

Anslaget 1:8 Investeringsstöd för anordnande av hyresbostäder och bostäder för studerande

Anslaget får användas för utgifter för statsbidrag för att anordna nya hyresbostäder och bostäder för studerande. Anslaget får även användas för utgifter för att administrera stödet. Bestämmelser om investeringsstödet finns i förordningen (2016:881) om statligt investeringsstöd för hyresbostäder och bostäder för studerande.

Regeringen föreslår att riksdagen anvisar 4 050 000 000 kronor till anslaget för 2022. Dessutom föreslås att riksdagen bemyndigar regeringen att under 2022 för anslaget ingå ekonomiska åtaganden som inklusive tidigare åtaganden medför behov av framtida anslag på högst 9 300 000 000 kronor 2023–2025.

Anslaget 2:1 Konsumentverket

Anslaget får användas för Konsumentverkets förvaltningsutgifter.

Regeringen föreslår att riksdagen anvisar 169 873 000 kronor till anslaget för 2022.

Anslaget 2:2 Allmänna reklamationsnämnden

Anslaget får användas för Allmänna reklamationsnämndens förvaltningsutgifter.

Regeringen föreslår att riksdagen anvisar 53 792 000 kronor till anslaget för 2022.

Anslaget 2:3 Fastighetsmäklarinspektionen

Anslaget får användas för Fastighetsmäklarinspektionens förvaltningsutgifter. Enligt fastighetsmäklarlagen (2021:516) har Fastighetsmäklarinspektionen rätt att ta ut registreringsavgifter från fastighetsmäklare i form av ansökningsavgifter och årliga avgifter.

Regeringen föreslår att riksdagen anvisar 30 642 000 kronor till anslaget för 2022.

För att ytterligare stärka Fastighetsmäklarinspektionens arbete med att bekämpa penningtvätt och finansiering av terrorism föreslår regeringen att anslaget ökas med 500 000 kronor 2022.

Anslaget 2:4 Åtgärder på konsumentområdet

Anslaget får användas för utgifter för statsbidrag till det civila samhällets organisationer som på olika sätt främjar konsumenternas intressen samt för statsbidrag till standardiseringsarbete.

Regeringen föreslår att riksdagen anvisar 13 559 000 kronor till anslaget för 2022. Dessutom föreslås att riksdagen bemyndigar regeringen att under 2022 för anslaget ingå ekonomiska åtaganden som inklusive tidigare åtaganden medför behov av framtida anslag på högst 18 200 000 kronor för 2023 och 2024.

Anslaget 2:5 Bidrag till miljömärkning av produkter

Anslaget får användas för utgifter för statsbidrag till utveckling av miljömärkningskriterier för konsumentprodukter och vid behov till information om märkningen. Statsbidraget betalas till Miljömärkning Sverige AB, som ansvarar för det nordiska miljömärkningssystemet Svanen och EU-miljömärket EU Ecolabel i Sverige.

Regeringen föreslår att riksdagen anvisar 4 374 000 kronor till anslaget för 2022.

Motionerna

Förslag om en annan fördelning av anslagen inom utgiftsområde 18 för 2022 läggs fram i sex motioner av Moderaterna, Sverigedemokraterna, Centerpartiet, Vänsterpartiet, Kristdemokraterna och Liberalerna. I motionerna finns också förslag om nya anslag och om anslagens närmare ändamål samt om bemyndiganden som regeringen förslagit för vissa av anslagen. Det har även

väckts motionsförslag om tillkännagivanden om anslagsfördelningen. I bilagorna 2 och 3 finns sammanställningar som visar hur motionsförslagen avviker från regeringens förslag när det gäller anslagen och beställningsbemyndigandena.

Moderaternas förslag till anslag för 2022

I kommittémotion 2021/22:4023 av Carl-Oskar Bohlin m.fl. (M) yrkande 1 anvisas totalt 1 256 000 000 kronor mindre än vad regeringen föreslagit för utgiftsområde 18. Följande förändringar föreslås i förhållande till regeringens förslag.

Anslaget 1:4 Boverket: Motionärerna föreslår att anslaget minskas med 20 miljoner kronor årligen fr.o.m. 2022 för att finansiera andra prioriterade reformer.

Anslaget 1:6 Lantmäteriet: Motionärerna föreslår att anslaget ökas med 20 miljoner kronor årligen fr.o.m. 2022 för att förstärka arbetet med att korta myndighetens handläggningstider. Motionärerna föreslår med anledning av detta även att riksdagen gör ett tillkännagivande till regeringen om en förstärkning av Lantmäteriet (yrkande 2).

Anslaget 1:7 Energieffektivisering av flerbostadshus: Motionärerna föreslår att anslaget minskas med 1 256 000 000 kronor. Motionärerna anför att stödet ska avvecklas successivt för att marknaden ska kunna anpassas till ett normalläge utan subventioner som snedvrider konkurrensen. Anslagna medel ska endast få användas till redan beslutade stöd. Vidare föreslår motionärerna att riksdagen inte ska bemyndiga regeringen att ingå några ekonomiska åtaganden för anslaget (yrkande 5). Motionärerna föreslår med anledning av detta även att riksdagen gör ett tillkännagivande till regeringen om en avveckling av stödet (yrkande 3).

Anslaget 1:8 Investeringsstöd för anordnande av hyresbostäder och bostäder för studerande: Motionärerna anser att stödet ska avvecklas. Avvecklingen ska ske successivt för att marknaden ska kunna anpassas till ett normalläge utan subventioner som snedvrider konkurrensen. Anslagna medel ska endast få användas till redan beslutade stöd. Motionärerna föreslår att riksdagen inte ska bemyndiga regeringen att ingå några ekonomiska åtaganden för anslaget (yrkande 5). Motionärerna föreslår med anledning av detta även att riksdagen gör ett tillkännagivande till regeringen om en avveckling av stödet (yrkande 4).

Sverigedemokraternas förslag till anslag för 2022

I kommittémotion 2021/22:3886 av Mikael Eskilander m.fl. (SD) anvisas totalt 4 707 200 000 kronor mindre än vad regeringen har föreslagit för utgiftsområde 18. Följande förändringar föreslås i förhållande till regeringens förslag.

Anslaget 1:4 Boverket: Motionärerna föreslår att anslaget minskas med 2 miljoner kronor. Motionärerna avvisar de anslagshöjningar om sammanlagt

10 miljoner kronor som regeringen föreslår för uppdrag till Boverket, myndighetens information, vägledning och tillsyn m.m. med anledning av de nya reglerna om klimatdeklarationer. I stället föreslår motionärerna att 8 miljoner kronor av regeringens föreslagna anslagshöjning används för att ta fram riktlinjer som en informativ utgångspunkt för en frivillig klimatcertifiering kopplad till gränsvärden. Medlen ska även få användas för rådgivning om en sådan frivillig klimatcertifiering.

Anslaget 1:7 Energieffektivisering av flerbostadshus: Motionärerna föreslår att anslaget minskas med 1 565 000 000 kronor. Anslaget ska således inte tilldelas några medel. Motionärerna anser att denna form av satsning på energieffektivisering är alltför kostsam sett till klimatnyttan.

Anslaget 1:8 Investeringsstöd för anordnande av hyresbostäder och bostäder för studerande: Motionärerna föreslår att anslaget minskas med 4 050 000 000 kronor. Anslaget ska således inte tilldelas några medel. Motionärerna anser att investeringsstödet är mycket kostsamt och ineffektivt. Medelstillsdelningen avstyrks därför. Motionärerna anför vidare bl.a. att Sverigedemokraterna lämnar förslag om att anså medel på andra områden för att minska boendekostnaderna och öka bostadsbyggandet.

Anslaget 2:1 Konsumentverket: Motionärerna föreslår att anslaget minskas med 3,2 miljoner kronor. Den föreslagna minskningen gäller den del av anslaget som avser finansiering och utveckling av jämförelsetjänsten för remitteringar, Money from Sweden.

Nya anslag: Dessutom föreslår motionärerna att det ska inrättas tre nya anslag inom utgiftsområde 18.

Det första nya anslaget benämns Stöd till lokal konsumentvägledning, och för det föreslås ett anslag på 129 miljoner kronor. Anslaget ska få användas för utökad lokal konsumentvägledning och för att undvika neddragningar av den lokala konsumentvägledningen. Syftet med konsumentvägledningen ska vara att ge konsumenter råd om goda konsumentval och planering av budget för att undvika skuldsättning.

Det andra nya anslaget benämns Ökad trygghet i utsatta områden, och för det föreslås ett anslag på 750 miljoner kronor. Anslaget ska få användas för att utöka planeringen av den fysiska miljön och utveckla en organiserad samverkan mellan bl.a. polisen, fastighetsägare och andra aktörer för att öka tryggheten i utsatta bostadsområden. Anslaget ska även få användas för att skapa och införa en nationell handlingsplan för att göra bostadsområden tryggare.

Det tredje nya anslaget benämns Bidrag till åtgärder mot radon i bostäder, och för det föreslås ett anslag på 34 miljoner kronor. Motionärerna vill återinföra ett anslag för stöd för radonsanering av bostäder. Småhusägare ska kunna ansöka om stödet.

Centerpartiets förslag till anslag för 2022

I kommittémotion 2021/22:4122 av Ola Johansson m.fl. (C) anvisas totalt 1 917 695 000 kronor mindre än vad regeringen har föreslagit för utgiftsområde 18. När det gäller anslagen 1:4, 1:5, 1:6, 2:1, 2:2 och 2:3 föreslår motionärerna att pris- och löneomräkningen justeras ned. Följande förändringar föreslås i förhållande till regeringens förslag.

Anslaget 1:4 Boverket: Motionärerna föreslår att anslaget minskas med 281 000 kronor.

Anslaget 1:5 Statens geotekniska institut: Motionärerna föreslår att anslaget minskas med 78 000 kronor.

Anslaget 1:6 Lantmäteriet: Motionärerna föreslår att anslaget minskas med 819 000 kronor.

Anslaget 1:7 Energieffektivisering av flerbostadshus: Motionärerna föreslår att anslaget minskas med 1 505 miljoner kronor 2022 för att bidra till finansieringen av andra prioriterade reformer.

Anslaget 1:8 Investeringsstöd för anordnande av hyresbostäder och bostäder för studerande: Motionärerna föreslår att anslaget minskas med 411 miljoner kronor 2022 för att bidra till finansieringen av andra prioriterade reformer. Motionärerna anför vidare att Centerpartiet i andra sammanhang har presenterat en omfattande politik för hur byggandet kan öka och utnyttjandet av det befintliga beståndet kan förbättras utan användande av stora statliga subventioner.

Anslaget 2:1 Konsumentverket: Motionärerna föreslår att anslaget minskas med 231 000 kronor.

Anslaget 2:2 Allmänna reklamationsnämnden: Motionärerna föreslår att anslaget minskas med 247 000 kronor.

Anslaget 2:3 Fastighetsmäklarinspektionen: Motionärerna föreslår att anslaget minskas med 39 000 kronor.

Vänsterpartiets förslag till anslag för 2022

I partimotion 2021/22:3271 av Nooshi Dadgostar m.fl. (V) anvisas totalt 5 014 000 000 kronor mer än vad regeringen har föreslagit för utgiftsområde 18. Följande förändringar föreslås i förhållande till regeringens förslag.

Anslaget 1:4 Boverket: Motionärerna föreslår att anslaget ökas med 500 miljoner kronor. Ökningen av anslaget ska användas för att finansiera ett stöd för tillgänglighetsanpassning av samhället.

Anslaget 1:7 Energieffektivisering av flerbostadshus: Motionärerna föreslår att anslaget ökas med 1 miljard kronor för att möta det omfattande behov av renovering och energieffektivisering som finns i det svenska flerbostadshusbeståndet.

Anslaget 1:8 Investeringsstöd för anordnande av hyresbostäder och bostäder för studerande: Motionärerna föreslår att anslaget ökas med 2 miljarder kronor i syfte att öka antalet nybyggda klimatsmarta flerbostadshus.

Anslaget 2:1 Konsumentverket: Motionärerna föreslår att anslaget ökas med 100 miljoner kronor för att förstärka konsumentväglednings- och skuldrådgivningsverksamheterna i kommunerna. Vid användning av stödet till anställning ska det krävas 50 procents medfinansiering av kommunerna.

Anslaget 2:2 Allmänna reklamationsnämnden: Motionärerna föreslår att anslaget ökas med 5 miljoner kronor för att myndigheten ska kunna hantera den stora ökning av antalet ärenden som pandemin gett upphov till.

Anslaget 2:4 Åtgärder på konsumentområdet: Motionärerna föreslår att anslaget ökas med 9 miljoner kronor för att stödja organisationer som ger stöd och information om konsumtion.

Nya anslag: Motionärerna föreslår även att det ska inrättas fyra nya anslag inom utgiftsområde 18.

Det första nya anslaget benämns Statliga topplån, och för det föreslås ett anslag på 200 miljoner kronor. Anslaget ska användas för att ytterligare stimulera byggandet av hyresrätter. Motionärerna anför att staten måste ta ett större ansvar för finansieringen av byggandet av hyresbostäder och föreslår att staten bör erbjuda topplån med låg ränta som ersätter större delen av det egna kapitalet för byggbolagen. Förslaget innebär en ökad upplåning för staten på 10 miljarder kronor under 2022.

Det andra nya anslaget benämns Klimatsmart stadsplanering, och för det föreslås ett anslag på 100 miljoner kronor. Anslaget ska användas till projekt för att skapa klimatsmarta stadsdelar där olika aktörer bl.a. rustar hus till att bli mer klimatsmarta, väljer grön el, gör gatorna bilfria och startar odlingar i området.

Det tredje nya anslaget benämns Investeringsstöd för uppförande av klimatsmarta flerbostadshus i trä, och för det föreslås ett anslag på 1 miljard kronor. Anslaget ska användas för att stimulera till ett ökat byggande av flerbostadshus i trä. Det nya stödet ska rikta sig specifikt till de som avser att bygga klimatsmarta flerbostadshus i trä med rimliga hyror. Det ska vara möjligt för den som bygger flerbostadshus i trä att antingen ansöka om investeringsstöd för anordnande av hyresbostäder och bostäder för studerande från anslaget 1:8 eller att ansöka om investeringsstöd från det föreslagna nya anslaget.

Det fjärde nya anslaget benämns Stöd till klimatneutrala byggplaner, och för det föreslås ett anslag på 100 miljoner kronor. Anslaget ska användas för att stödja kommunernas arbete med att ta fram klimatneutrala byggplaner och säkerställa att mark tilldelas byggherrar som erbjuder såväl klimatsmart nyproduktion av bostäder och offentliga byggnader, bl.a. i trä, som boendekostnader anpassade till folkflertalet.

Kristdemokraternas förslag till anslag för 2022

I kommittémotion 2021/22:4222 av Larry Söder m.fl. (KD) yrkande 1 anvisas totalt 1 012 600 000 kronor mindre än vad regeringen har föreslagit för

utgiftsområde 18. Följande förändringar föreslås i förhållande till regeringens förslag.

Anslaget 1:1 Bostadspolitisk utveckling: Motionärerna föreslår att anslaget minskas med 20,6 miljoner kronor. Motionärerna föreslår således att det inte anvisas några medel till anslaget. Därmed avvisar motionärerna även regeringens förslag om att tillföra medel för innovativa och hållbara samhällsbyggnadsprojekt i samband med bl.a. företagsetableringar och företagsexpansioner i ett antal kommuner i Norrbotten och Västerbotten. Motionärerna anser inte att statliga medel för detta ändamål är nödvändiga utan att det är något som marknaden klarar på egen hand.

Anslaget 1:4 Boverket: Motionärerna föreslår att anslaget minskas med 17 miljoner kronor. Motionärerna anser inte att det finns behov av utökade medel till Rådet för hållbara städer och avvisar därför den föreslagna anslagsökningen på 2 miljoner kronor. Motionärerna avvisar även förslaget om en anslagshöjning på 10 miljoner kronor för ett uppdrag till Boverket att utveckla arbetet inom byggsektorn med omställning till en cirkulär ekonomi. Motionärerna anser inte att det är Boverkets uppgift att utveckla byggsektorns arbete inom området utan att en sådan styrning av arbetet bör ske genom lagstiftning. Vidare avvisar motionärerna den föreslagna anslagshöjningen på 5 miljoner kronor för ett uppdrag till Boverket att se över om och hur införandet av gränsvärden för byggnaders klimatpåverkan kan påskyndas och hur tillämpningen av klimatdeklarationer kan utvidgas. Motionärerna anser att uppdraget kan skötas inom ramen för myndighetens nuvarande anslag.

Anslaget 1:6 Lantmäteriet: Motionärerna föreslår att anslaget ökas med 20 miljoner kronor för att korta handläggningstiderna för beslut om bl.a. avstyckning och klyvning av fastigheter samt digitalisering av ärendeprocessen. Motionärerna föreslår även ett tillkännagivande om att tillföra medel till Lantmäteriet för detta ändamål (yrkande 37).

Anslaget 1:7 Energieffektivisering av flerbostadshus: Motionärerna föreslår att anslaget minskas med 1 365 miljoner kronor. Motionärerna anser inte att stödet ska prioriteras i statens budget. De anför bl.a. att stödet riskerar att gå till projekt som ändå skulle ha blivit av eftersom energieffektiviseringar innebär lägre framtida kostnader och därmed en avkastning för fastighetsägaren och de boende. Enligt motionärerna bör anslaget avvecklas. Motionärerna föreslår även ett tillkännagivande om att avvisa medlen till anslaget (yrkande 45).

Anslaget 1:8 Investeringsstöd för anordnande av hyresbostäder och bostäder för studerande: Motionärerna föreslår att anslaget minskas med 500 miljoner kronor 2022. Motionärerna anför att de statliga byggsubventionerna inte fyller sitt syfte och riskerar att skapa snedvridningar på bostadsmarknaden. Motionärerna anser därför att stödet ska avvecklas. Motionärerna föreslår även ett tillkännagivande om att minska anslaget till byggsubventioner (yrkande 44).

Nya anslag: Motionärerna föreslår även att det ska inrättas tre nya anslag inom utgiftsområde 18.

Det första anslaget benämns Stöd till åtgärder mot radon i bostäder, och för det föreslås ett anslag på 20 miljoner kronor. Motionärerna anser att anslaget för bidrag till åtgärder mot radon i bostäder som avvecklats i och med budgetpropositionen för 2022 ska återinföras. Radonbidraget ska ges med 50 procent av kostnaden för sanering och utgå med högst 25 000 kronor. Motionärerna föreslår med anledning av detta även att riksdagen beslutar om ett tillkännagivande till regeringen om att återinföra radonbidraget (yrkande 47).

Det andra anslaget benämns Planeringsstimulans för fler småhus, och för det föreslås ett anslag på 350 miljoner kronor. Anslaget ska användas för att införa en planeringsstimulans för kommuner i syfte att öka kommunernas arbete med att planlägga mark för småhus. Motionärerna föreslår med anledning av detta även att riksdagen beslutar om ett tillkännagivande till regeringen om att införa en planeringsstimulans för att ta fram fler detaljplaner för småhus (yrkande 15).

Det tredje anslaget benämns Trygghetsskapande åtgärder i den fysiska miljön, och för det föreslås ett anslag på 500 miljoner kronor. Anslaget ska få användas för trygghetsskapande åtgärder i den fysiska miljön som ska genomföras i samverkan med polisen, allmänheten och civilsamhället. Motionärerna föreslår med anledning av detta även att riksdagen beslutar om ett tillkännagivande till regeringen om att anslå medel för trygghetsskapande åtgärder i den fysiska miljön (yrkande 23). Ett motsvarande förslag till tillkännagivande finns även i yrkande 6 i kommittémotion 2021/22:4212 av Sofia Damm m.fl. (KD).

Liberalernas förslag till anslag för 2022

I kommittémotion 2021/22:3961 av Robert Hannah m.fl. (L) anvisas totalt 1 962 300 000 kronor mindre än vad regeringen har föreslagit för utgiftsområde 18. När det gäller anslagen 1:4, 1:5, 1:6, 2:1, 2:2 och 2:3 föreslår motionärerna att pris- och löneomräkningen justeras ned med 20 procent för att öka effektiviseringen av den statliga förvaltningen. Följande förändringar föreslås i förhållande till regeringens förslag.

Anslaget 1:4 Boverket: Motionärerna föreslår att anslaget ökas med 5 miljoner kronor per år under 2022–2024 för ett uppdrag till Boverket att ta fram och utvärdera en ny trångboddhetsnorm. Efter justeringen av pris- och löneomräkningen (se ovan) föreslår motionärerna att anslaget ökas med 4,6 miljoner kronor 2022.

Anslaget 1:5 Statens geotekniska institut: Motionärerna föreslår att anslaget minskas med 100 000 kronor.

Anslaget 1:6 Lantmäteriet: Motionärerna föreslår att anslaget minskas med 1,1 miljoner kronor.

Anslaget 1:7 Energieffektivisering av flerbostadshus: Motionärerna föreslår att anslaget minskas med 1 564 000 000 kronor, och medelsttilldelningen avstyrks därmed. Motionärerna anser att det nya stödet är

ineffektivt och att det möjligen också kan utgöra en kontraproduktiv klimatpolitik. Motionärerna avvisar därför stödet för energieffektivisering av flerbostadshus.

Anslaget 1:8 Investeringsstöd för anordnande av hyresbostäder och bostäder för studerande: Motionärerna föreslår att anslaget minskas med 400 miljoner kronor. Motionärerna anser att stödet ska avvecklas. Avvecklingen ska dock ske successivt för att redan gjorda åtaganden ska kunna fullföljas.

Anslaget 2:1 Konsumentverket: Motionärerna föreslår att anslaget minskas med 300 000 kronor.

Anslaget 2:2 Allmänna reklamationsnämnden: Motionärerna föreslår att anslaget minskas med 300 000 kronor.

Anslaget 2:3 Fastighetsmäklarinspektionen: Motionärerna föreslår att anslaget minskas med 100 000 kronor.

Redovisning av tillkännagivanden

I budgetpropositionen för 2022 redovisar regeringen hur två tillkännagivanden som riksdagen har beslutat om på förslag av civilutskottet har behandlats. Tillkännagivandena gäller regional planering och fortsatt översyn av plan- och bygglagen (2010:900).

Tillkännagivandet om regional planering

Hösten 2018 beslutade riksdagen om ett tillkännagivande om att regeringen bör ta nödvändiga initiativ för att fler län ska omfattas av regional fysisk planering. Tillkännagivandet beslutades i lagstiftningsärendet om nya bestämmelser om regional fysisk planering i plan- och bygglagen (prop. 2017/18:266, bet. 2018/19:CU2, rskr. 2018/19:31). När det gäller detta tillkännagivande redovisar regeringen att Region Halland och kommunerna i Hallands län under 2020 inkom med en begäran om att omfattas av de bestämmelser om regional fysisk planering som gäller enligt 7 kap. plan- och bygglagen. Regionens och kommunernas begäran har remissbehandlats.

Regeringen anför i budgetpropositionen att tillkännagivandet inte är slutbehandlat och att ärendet bereds vidare (prop. 2021/22:1 utg.omr. 18 s. 12).

Tillkännagivandet om fortsatt översyn av plan-och bygglagen

Riksdagen beslutade våren 2017 om ett tillkännagivande till regeringen om att regeringen bör fortsätta arbetet med att förbättra och förenkla plan- och bygglagen (bet. 2016/17:CU15, rskr. 2016/17:234).

I budgetpropositionen (prop. 2021/22:1 utg.omr. 18 s. 16) redovisar regeringen följande:

I betänkandet konstaterar riksdagen att den har fattat beslut om relativt omfattande lagändringar sedan lagen trädde i kraft, men att flera angelägna frågor återstår. Riksdagen framhåller bl.a. behovet av att utveckla en regional planering och nå en bättre samordning mellan beslut enligt plan-

och bygglagen och övrig samhällsplanering. Sådana förslag lämnade regeringen i propositionen En ny regional planering (prop. 2017/18:266). Riksdagen framhåller även möjligheterna till en snabbare handläggning av de beslut som tas med stöd av plan- och bygglagen. Sådana förslag lämnade regeringen i propositionen Fler steg för en effektivare plan- och bygglag (prop. 2016/17:155). Riksdagen lyfter även behovet av effektivisering av bl.a. länsstyrelsernas medverkan i plan- och byggprocessen. Ett sådant förslag lämnade regeringen i propositionen En kortare instanskedja för detaljplaner och områdesbestämmelser (prop. 2015/16:55). Även de förändringar som i övrigt har genomförts i plan- och bygglagen sedan tillkännagivandet beslutades ligger i linje med detta (se skr. 2017/18:75 [N 69], skr. 2018/19:75 [N 50] och skr. 2019/20:75 [Fi 24]).

Regeringen anser att de ändringar som har gjorts i plan- och byggregelverket sedan tillkännagivandet beslutades innebär att detta är tillgodosett och därmed slutbehandlat.

Utskottets ställningstagande

Sverige behöver en ny kurs. Riksdagen har ställt sig bakom det som finansutskottets majoritet anför i bet. 2021/22:FiU1 s. 56 f. om riktlinjerna för den ekonomiska politiken och budgetpolitiken. De riktlinjerna gäller också som utgångspunkt för civilutskottets ställningstagande i detta betänkande.

Riksdagen beslutade den 24 november 2021 att fastställa utgiftsramar för statens budget enligt ett gemensamt förslag från Moderaterna, Sverigedemokraterna och Kristdemokraterna. För utgiftsområde 18 Samhällsplanering, bostadsförsörjning och byggande samt konsumentpolitik innebär det att ramen för 2022 bestämts till 5 769 334 000 kronor. Civilutskottets förslag om anslag för 2022 måste därmed hålla sig inom den ramen.

Som framgår nedan har utskottet en annan uppfattning än regeringen när det gäller investeringsstödet för anordnande av hyresbostäder och bostäder för studerande och stödet för energieffektivisering av flerbostadshus. Utskottet ställer sig därför bakom det gemensamma förslaget till anslagsfördelning som Moderaterna, Sverigedemokraterna och Kristdemokraterna har presenterat i utskottet. Detta förslag innebär att stödet för energieffektiviseringsåtgärder och investeringsstödet ska avvecklas. I övriga delar motsvarar utskottets förslag det anslagsförslag för utgiftsområde 18 som regeringen lagt fram i budgetpropositionen.

Sverige har under lång tid haft en omfattande bostadsbrist. Bostadsbristen hindrar människor, särskilt unga och nyanlända, från att flytta till sin första bostad. Tillväxten hämmas när företag har svårt att anställa ny personal på grund av brist på bostäder på arbetsorten. Utskottet menar att bostadspolitiken måste präglas av reformer som underlättar bostadsförsörjningen, minskar segregationen och gör det enklare att bygga samt sänker trösklarna till bostadsmarknaden. Bostadsbristen kan däremot inte lösas med ineffektiva och kostsamma statliga subventioner.

I och med den statsbudget som riksdagen beslutade för 2019, och som byggde på Moderaternas och Kristdemokraternas förslag, påbörjades en

avveckling av bl.a. investeringsstödet för anordnande av hyresbostäder och bostäder för studerande och stödet för energieffektivisering och renovering av flerbostadshus. Därefter har regeringen dock valt att låta behovet av reformer inom bostadspolitiken stå tillbaka till förmån för en återgång till en ineffektiv subventionspolitik. Detta är enligt utskottet inte en ansvarsfull politik.

Till att börja med anser utskottet att det nya stödet för energieffektivisering av flerbostadshus är kontraproduktivt. Ökade krav och förväntningar från fastighetsägare om att staten ska bidra med resurser för energieffektiviserande renoveringar medför en risk för att planerade åtgärder skjuts upp. Det skickar även fel signaler att de fastighetsägare som redan har bedrivit ett aktivt energieffektiviseringsarbete inte premieras, medan de fastighetsägare som inte har varit lika ambitiösa får ta del av statligt stöd.

Syftet med investeringsstödet är att det ska byggas fler hyresrätter och bostäder för studerande. Eftersom stödet är dåligt utformat och i första hand går till projekt som ändå skulle ha genomförts bidrar dock stödet inte nämnvärt till ett ökat bostadsbyggande. Stödet löser inte heller de grundläggande problem som är orsaken till bostadsbristen och köerna på hyresrättsmarknaden. Sammanfattningsvis bedömer utskottet att stödet, även med de förändringar som gjorts av stödets utformning, fortfarande är en dyr och ineffektiv subvention.

Mot denna bakgrund anser utskottet att stödet för energieffektivisering av flerbostadshus (anslag 1:7) och investeringsstödet för anordnande av hyresbostäder och bostäder för studerande (anslag 1:8) ska avvecklas. De medel som utskottet föreslår att riksdagen anvisar för dessa anslag för 2022 ska endast få användas för att betala ut stöd som redan har beviljats samt för ansökningar som inkommit till behörig länsstyrelse före årsskiftet 2021/22 men då inte hunnit beviljas. Däremot ska inga ansökningar som inkommer efter den 31 december 2021 beviljas. Anslagen 1:7 och 1:8 och bemyndigandena för dessa anslag justeras därefter ned i den takt som är möjlig för att kunna hantera redan inkomna ansökningar.

Med hänvisning till det anförda föreslår utskottet att riksdagen anvisar anslagen för 2022 inom utgiftsområde 18 enligt utskottets förslag i bilaga 4.

Detta innebär att utskottet föreslår att riksdagen i anslagsdelen delvis bifaller proposition 2021/22:1 utgiftsområde 18 punkt 2 samt motionerna 2021/22:4023 (M) yrkande 1, 2021/22:3886 (SD) och 2021/22:4222 (KD) yrkande 1.

När det gäller bemyndiganden om ekonomiska åtaganden innebär utskottets förslag att riksdagen bifaller proposition 2021/22:1 utgiftsområde 18 punkt 1 och 3.

Övriga motionsyrkanden bör avslås.

Regeringens redovisning av tillkännagivanden

När det gäller tillkännagivandet om en fortsatt översyn av plan- och bygglagen har utskottet inga invändningar mot regeringens bedömning att tillkännagivandet är slutbehandlat.

I fråga om tillkännagivandet om att regeringen bör ta nödvändiga initiativ för att fler län ska omfattas av regional fysisk planering förutsätter utskottet att regeringen fortsätter arbetet för att tillgodose tillkännagivandet.

Bostadspolitiskt mål

Utskottets förslag i korthet

Riksdagen avslår ett motionsyrkande om ett nytt bostadspolitiskt mål. Utskottet anser att det även i fortsättningen bör vara en strävan att det bostadspolitiska målet ska kunna vinna en bred uppslutning i riksdagen.

Jämför reservation 1 (V).

Bakgrund

Riksdagen godkände hösten 2011 ett nytt bostadspolitiskt mål för området samhällsplanering, bostadsmarknad, byggande och lantmåteriverksamhet inom utgiftsområde 18 (prop. 2011/12:1, bet. 2011/12:CU1, rskr. 2011/12:89). Målet har följande lydelse:

Målet för Samhällsplanering, bostadsmarknad, byggande och lantmåteriverksamhet är att ge alla människor i alla delar av landet en från social synpunkt god livsmiljö där en långsiktigt god hushållning med naturresurser och energi främjas samt där bostadsbyggande och ekonomisk utveckling underlättas.

Målet för området bostadsmarknad är även långsiktigt väl fungerande bostadsmarknader där konsumenternas efterfrågan möter ett utbud av bostäder som svarar mot behoven (prop. 2008/09:1, bet. 2008/09:CU1, rskr. 2008/09:116).

Motionen

I partimotion 2021/22:2602 av Nooshi Dadgostar m.fl. (V) yrkande 1 föreslås ett tillkännagivande till regeringen om att följande mål bör ersätta det nuvarande bostadspolitiska målet:

Alla ska ges förutsättningar att leva i goda bostäder till rimliga kostnader och i en stimulerande och trygg miljö inom långsiktigt hållbara ramar. Boende- och bebyggelsemiljön ska utgå ifrån människors behov, bidra till jämlika förhållanden och särskilt främja en god uppväxt för barn och ungdomar. Vid planering, byggande och förvaltning ska en ekologiskt och socialt hållbar utveckling vara grunden för verksamheten.

Motionärerna anser att det bostadspolitiska mål som finns i dag inte återspeglar de samhällsbehov och utmaningar som finns när det gäller bostadsbyggandet.

Tidigare behandling

När riksdagen godkände det nu gällande målet för området samhällsplanering, bostadsmarknad, byggande och lantmäteri verksamhet avslogs även förslag om ett bostadspolitiskt mål med i huvudsak samma lydelse som i den nu aktuella motionen från Vänsterpartiet (bet. 2011/12:CU1). Utskottet har behandlat och avstyrkt motsvarande förslag även efter det. I betänkande 2014/15:CU1 anförde utskottet bl.a. följande:

Det är angeläget att ett bostadspolitiskt mål som beslutas av riksdagen har ett så brett stöd som möjligt och kan ligga till grund för bedömningar av verksamheten inom utgiftsområdet under en längre tid. En sådan bred samsyn om målet bör vara möjlig att uppnå även om det ibland finns olika uppfattningar om de medel som behöver användas för att hantera olika frågor som gäller villkoren för bostadsmarknaden. Utskottet avstår av detta skäl från att ta ställning till om det är lämpligt att omformulera det nu gällande bostadspolitiska målet inom utgiftsområde 18 enligt förslaget i motionen. Det är naturligt att regeringen ges möjlighet att överväga frågor om bostadspolitikens allmänna inriktning och i detta sammanhang även pröva förutsättningarna för att formulera ett bostadspolitiskt mål som kan vinna en bred uppslutning i riksdagen.

Utskottet vidhöll detta ställningstagande senast förra året i samband med behandlingen av budgetpropositionen för 2021 och avstyrkte därför ett i huvudsak motsvarande motionsförslag som det nu aktuella (bet. 2020/21:CU1). Riksdagen följde utskottets förslag.

Utskottets ställningstagande

Utskottet står fast vid sin ovan redovisade uppfattning. Det bör således även i fortsättningen vara en strävan att det bostadspolitiska målet ska kunna vinna en bred uppslutning i riksdagen. Motionsyrkandet avstyrks av detta skäl.

Konsumentpolitiskt mål

Utskottets förslag i korthet

Riksdagen avslår motionsyrkanden om ett ändrat konsumentpolitiskt mål. Utskottet anser att det mål för konsumentpolitiken som riksdagen godkände hösten 2015 bör gälla även i fortsättningen.

Jämför reservation 2 (L).

Bakgrund

Riksdagen godkände hösten 2015 ett nytt konsumentpolitiskt mål (prop. 2015/16:1, bet. 2015/16:CU1, rskr. 2015/16:76). Målet har följande lydelse:

Målet för konsumentpolitiken är väl fungerande konsumentmarknader och en miljömässigt, socialt och ekonomiskt hållbar konsumtion.

Civilutskottet ställde sig i betänkande 2015/16:CU1 bakom regeringens förslag om ett nytt konsumentpolitiskt mål. I betänkandet anförde utskottet bl.a. följande:

Flera konsumentmarknader är under snabb omvandling, vilket erbjuder nya möjligheter för konsumenterna. Samtidigt förändrar utvecklingen konsumenternas förutsättningar. Allt komplexare marknader riskerar att ytterligare öka konsumenternas informationsunderläge, och ibland är affärsmetoderna påträngande, vilket inte minst kan skada mer utsatta grupper av konsumenter. Genom att motverka osunda affärsmetoder och stärka konsumenterna med hjälp av lagstadgade rättigheter och ett relevant konsumentstöd kan konsumentpolitiken bidra till väl fungerande konsumentmarknader. Vidare bör en mer hållbar konsumtion främjas. Som regeringen anför behövs därför en bredare ansats inom konsumentpolitiken.

Utskottet delar regeringens uppfattning att det nuvarande konsumentpolitiska målet är för snävt och att ett konsumentpolitiskt mål dessutom bör inbegripa hållbarhetsaspekter och därmed även inrymma konsumtionens konsekvenser för enskilda, för samhället och för miljön. Det nuvarande konsumentpolitiska målet bör därför ersättas av ett nytt mål som omfattar både väl fungerande konsumentmarknader och en miljömässigt, socialt och ekonomiskt hållbar konsumtion.

Motionerna

I kommittémotion 2021/22:2534 av Angelica Lundberg m.fl. (SD) yrkande 1 föreslås ett tillkännagivande om att införa ett nytt konsumentpolitiskt mål med följande lydelse: Alla konsumenter ska kunna konsumera hållbart, tryggt och aktivt.

I kommittémotion 2021/22:4000 yrkande 18 föreslår Robert Hannah m.fl. (L) ett tillkännagivande om att regeringen bör återkomma till riksdagen med ett förslag om ett nytt konsumentpolitiskt mål som tar sin utgångspunkt i konsumentmakten.

Tidigare behandling

Motsvarande motionsförslag om ett ändrat konsumentpolitiskt mål behandlades senast av utskottet i samband med behandlingen av budgetpropositionen för 2021 (bet. 2020/21:CU1). Utskottet stod då fast vid uppfattningen att det inte fanns anledning att ändra det konsumentpolitiska målet och avstyrkte motionsförslagen. Riksdagen följde utskottets förslag.

Utskottets ställningstagande

Utskottet står fast vid sin ovan redovisade uppfattning och föreslår att riksdagen avslår motionsyrkandena.

Reservationer

1. Bostadspolitiskt mål, punkt 2 (V)

av Momodou Malcolm Jallow (V).

Förslag till riksdagsbeslut

Jag anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 2 borde ha följande lydelse:

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i reservationen och tillkännager detta för regeringen.

Därmed bifaller riksdagen motion 2021/22:2602 av Nooshi Dadgostar m.fl. (V) yrkande 1.

Ställningstagande

Vänsterpartiet anser att bostaden är en grundläggande rättighet. I dag är bostadspolitiken varken tillräckligt aktiv eller tillräckligt omfattande. Sverige behöver en hållbar och långsiktig bostadspolitik som kan möta de utmaningar som vi står inför i form av bostadsbrist, bostadssegregation och klimatomställning. Vänsterpartiet menar att en bostad aldrig kan jämföras med andra handelsvaror och för att minska bostadsbristen krävs ett ökat politiskt ansvarstagande. Gemensamt måste vi återskapa en statlig bostadspolitik enligt principen om generell välfärd. Därför ska frågan om att bygga bort bostadsbristen, framför allt med hyresrätter som vanliga löntagare har råd med, prioriteras.

Det bostadspolitiska mål som gäller i dag, och som ska vara vägledande för regeringens politik på området, antogs under den tidigare borgerliga regeringen 2011. Det behövs ett nytt bostadspolitiskt mål som ger uttryck för de samhällsbehov och utmaningar som finns när det gäller bostadsbyggandet. Jag föreslår därför att regeringen återkommer till riksdagen med förslag om ett nytt bostadspolitiskt mål för utgiftsområde 18 med följande formulering:

Alla ska ges förutsättningar att leva i goda bostäder till rimliga kostnader och i en stimulerande och trygg miljö inom långsiktigt hållbara ramar. Boende- och bebyggelsemiljön ska utgå ifrån människors behov, bidra till jämlika förhållanden och särskilt främja en god uppväxt för barn och ungdomar. Vid planering, byggande och förvaltning ska en ekologiskt och socialt hållbar utveckling vara grunden för verksamheten.

Det jag nu anfört om behovet av ett nytt bostadspolitiskt mål för utgiftsområde 18 bör riksdagen ställa sig bakom och tillkänna för regeringen.

2. Konsumentpolitiskt mål, punkt 3 (L)

av Robert Hannah (L).

Förslag till riksdagsbeslut

Jag anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 3 borde ha följande lydelse:

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i reservationen och tillkännager detta för regeringen.

Därmed bifaller riksdagen motion

2021/22:4000 av Robert Hannah m.fl. (L) yrkande 18 och avslår motion

2021/22:2534 av Angelica Lundberg m.fl. (SD) yrkande 1.

Ställningstagande

Under den tid som Liberalerna hade regeringsansvar för konsumentpolitiken var det konsumentpolitiska målet Konsumenterna har makt och möjlighet att göra aktiva val. Det nu gällande målet för konsumentpolitiken handlar om väl fungerande konsumentmarknader och en miljömässigt, socialt och ekonomiskt hållbar konsumtion. I målformuleringen har alla hänvisningar till den enskilda konsumenten och dennes konsumentmakt tagits bort.

Skillnaden i synsätt får konsekvenser för den politik som förs. Liberalerna vill stärka den enskilda människans ställning på marknaden och den enskilda människans möjligheter att fatta upplysta beslut utifrån sina egna prioriteringar. Med det nuvarande konsumentpolitiska målet reduceras politikområdet i stället till att bli ett miljö- och hållbarhetspolitiskt instrument för att få konsumenter att fatta ett visst beslut.

Hållbarhetsdimensionen är naturligtvis högst närvarande i konsumentpolitiken liksom i andra delar av samhället, men det är konsumentmakten och konsumentens ställning som motiverar att konsumentfrågorna är ett eget politikområde.

Jag anser därför att regeringen bör återkomma till riksdagen med ett förslag om ett nytt konsumentpolitiskt mål som tar sin utgångspunkt i konsumentmakten.

Det jag nu anfört bör riksdagen ställa sig bakom och tillkännage för regeringen.

Särskilda yttranden

1. Statens budget inom utgiftsområde 18, punkt 1 (S, MP)

Emma Hult (MP), Johan Löfstrand (S), Elin Lundgren (S), Leif Nysmed (S), Sanne Lennström (S) och Joakim Järrebring (S) anför:

Tillsammans med resten av världen kämpar Sverige sedan ett och ett halvt år mot covid-19-pandemin. Läget är fortfarande mycket osäkert samtidigt som ekonomin återhämtar sig snabbt, fler kommer åter i arbete och nya möjligheter att lösa samhällsproblem skapas. Som regeringen framhåller i budgetpropositionen är det dags att bygga Sverige starkare, tryggare och mer hållbart än det var före krisen. Vad Sverige behöver är en ökad takt i klimatomställningen, fler ska komma i arbete, köerna i sjukvården ska kortas och gängkriminaliteten ska övervinnas.

Riksdagen har genom sitt beslut den 24 november 2021 fastställt att de samlade utgifterna för utgiftsområde 18 inte får överstiga 5 769 334 000 kronor 2022 (bet. 2021/22:FiU1, rskr. 2021/22:46). Riksdagen har därmed fastställt utgiftsramen enligt ett förslag som lagts fram av Moderaterna, Sverigedemokraterna och Kristdemokraterna. Det står för oss klart att de förändringar av regeringens budgetproposition som Moderaterna, Sverigedemokraterna och Kristdemokraterna går fram med styr Sverige i fel riktning i en avgörande tid.

Vi kan konstatera att riksdagens rambeslut bl.a. bygger på följande förutsättningar: ”Anslagen för byggsubventioner och energieffektiviseringar avskaffas. Bemyndigandena för dessa anslag tas bort och medel som inte krävs för att infria redan ingångna avtal dras in.” (Se bet. 2021/22:FiU1 s. 82.) Utifrån dessa förutsättningar har riksdagen godkänt preliminära utgiftsramar för utgiftsområde 18. De godkända preliminära utgiftsramarna för utgiftsområdet uppgår till 6,305 miljarder kronor för 2023 och 1,778 miljarder kronor för 2024. Det motsvarar en minskning med 80 miljoner kronor för 2023 respektive 5,780 miljarder kronor för 2024 jämfört med regeringens förslag i budgetpropositionen. (Se bet. 2021/22:FiU1 s. 7 f. och s. 195 f.)

För att ekonomiska åtaganden som ingås under ett visst år ska kunna infrias i form av utbetalningar under efterkommande år måste det finnas pengar. Som framgår ovan saknas dock medel för detta enligt de preliminära utgiftsramarna för 2023 och 2024 i riksdagens rambeslut. De ekonomiska åtaganden som under 2022 kan göras inom utgiftsområde 18 (anslagen 1:7 och 1:8) framstår därmed som underfinansierade. Det ska understrykas att det sannolikt kommer att lämnas in ett stort antal ansökningar fram till årsskiftet 2021/22.

Tanken bakom rambeslutsprocessen är att riksdagen ska fatta beslut om, och ta ansvar för, budgetens helhet. Det är uppenbart att riksdagens godkännande av preliminära utgiftsramar för utgiftsområde 18 bygger på

förutsättningen att beställningsbemyndigandena för anslagen 1:7 och 1:8 skulle tas bort från och med 2022. Det beslutet fattades så sent som dagen före justeringen av detta betänkande. Att utskottet nu, i budgetprocessens andra steg, föreslår att bemyndigandena ska kvarstå i enlighet med regeringens förslag framstår därför som motsägelsefullt och oansvarigt. Detta agerande kan inte anses vara förenligt med syftet bakom rambeslutsprocessen.

I förhållande till budgetpropositionen innebär den utgiftsram som riksdagen beslutat för utgiftsområde 18 för 2022 en anslagsminskning med 1,256 miljarder kronor. Vi kan därför inte reservera oss till förmån för regeringens förslag. Med hänsyn till detta och eftersom riksdagsmajoriteten i det första steget i budgetprocessen har gett budgetpolitiken en annan inriktning än den vi önskar avstår vi från ställningstagande när det gäller anslagsfördelningen inom utgiftsområde 18.

Vi vill dock redogöra för den politik som vi anser bör prägla det bostadspolitiska området, och vi vill även avslutningsvis nämna något om det konsumentpolitiska området.

En väl fungerande bostadsmarknad i hela landet är en viktig förutsättning för människors trygghet och livskvalitet samt för en konkurrenskraftig ekonomi. Behovet av fler bostäder är fortsatt stort, särskilt i storstadsregionerna. För att minska bostadsbristen är det nödvändigt att upprätthålla en hög byggtakt. Fler bostäder behövs för att underlätta för ungdomar att få sin första bostad, för att människor ska kunna flytta dit jobben finns och för att bryta den växande boendesegregationen samt motverka hemlöshet. En socialt hållbar bostadsförsörjning behövs för att underlätta för hushåll som har svårt att skaffa en bostad på marknadens villkor. Vi delar regeringens uppfattning att det behöver byggas fler bostäder som människor har råd att bo i samtidigt som det skapas förutsättningar för attraktiva, gröna och trygga livsmiljöer. De bostäder som byggs ska vara av god arkitektonisk kvalitet och bidra till att uppnå nationella klimat- och miljömål och de globala hållbarhetsmålen i Agenda 2030. Som regeringen anför i propositionen behöver också det befintliga bostadsbeståndet nyttjas på ett mer effektivt sätt samt kvaliteter och värden i befintliga byggnader och stadsmiljöer värnas och tillvaratas.

En långsiktig och hållbar bostadspolitik kräver både större reformer och riktade insatser. En hållbar bostadspolitik måste vidare utformas för att möta olika utmaningar i såväl storstäderna som i mindre städer och tätorter.

Vi menar att satsningen på investeringsstödet för anordnande av hyresbostäder och bostäder för studerande skulle behöva fortsätta. Stödet har varit ett viktigt verktyg för att upprätthålla en hög byggtakt och stimulera till att det byggs fler hyresrätter med lägre hyra. För att beviljas stödet ska bl.a. en andel av bostäderna gå till sociala kontrakt och till unga.

Att, som utskottet föreslår, inte bevilja några nya stöd för de ansökningar som inkommer från och med årsskiftet är mycket olyckligt. Det planeras många byggprojekt runtom i landet där man räknar med att få del av investeringsstödet. Att plötsligt avveckla investeringsstödet bara några få

veckor efter riksdagens beslut kommer att drastiskt ändra förutsättningarna för dessa planerade projekt. Det är uppenbart att många planerade byggprojekt kommer att försenas och färdigställas med väsentligt högre hyror. En hög andel kommer inte alls att genomföras. Förslaget slår särskilt hårt mot svagare marknader där investeringsstödet är helt avgörande för projekten.

Vi är positivt inställda till det nya stödet för energieffektivisering av flerbostadshus som infördes 2021. Syftet med stödet är att förbättra energiprestandan i flerbostadshus genom att förbättra lönsamheten och främja kostnadseffektiva åtgärder vid genomförandet av energieffektiverande renoveringar. Att, som utskottet föreslår, avveckla detta stöd är olyckligt eftersom stödet är ett viktigt bidrag för att öka takten på nödvändiga energieffektiviseringsåtgärder i flerbostadshus runtom i Sverige. Sådana åtgärder är nödvändiga för att minska klimatpåverkan från dessa fastigheter.

Vi anser sammanfattningsvis att alla bostadspolitiska satsningar som regeringen föreslår är angelägna. Dessa satsningar borde ha fått fortsätta i enlighet med förslagen i budgetpropositionen. Satsningarna behövs för att stimulera till ett ökat bostadsbyggande och skapa förutsättningar för klimatsmarta, hållbara och trygga boendemiljöer.

Även på det konsumentpolitiska området anser vi att regeringens anslagsförslag är väl avvägda. Vi ser positivt på den inriktning på arbetet inom det konsumentpolitiska området som regeringen presenterar i budgetpropositionen. Vi noterar också att utskottets förslag inte innebär någon förändring i den delen jämfört med regeringens förslag.

2. Statens budget inom utgiftsområde 18, punkt 1 (C)

Ola Johansson (C) anför:

Eftersom riksdagsmajoriteten i det första steget av budgetprocessen har gett budgetpolitiken en annan inriktning än den jag önskar avstår jag från ställningstagande när det gäller anslagsfördelningen inom utgiftsområde 18. Centerpartiets budgetalternativ bör ses som ett sammanhållet paket där inte någon eller några delar kan brytas ut och behandlas isolerat.

Centerpartiets samlade förslag när det gäller statens budget finns i partimotion 2021/22: 4121. Motionen behandlas i betänkande 2021/22:FiU1, och vårt samlade förslag framgår av reservation 6 i det betänkandet. I den motionen finns också förslag till ram för utgiftsområde 18. Förslaget till statens budget för 2022 inom utgiftsområde 18 läggs fram i kommittémotion 2021/22:4122.

Behovet av bostäder är stort. Enligt Boverket rapporterar 207 av Sveriges 290 kommuner att de har underskott på bostäder i någon form. Även om antalet kommuner som rapporterar underskott har minskat de senaste åren är det tydligt att fler bostäder behöver byggas. Det befintliga bostadsbeståndet måste dessutom nyttjas mer effektivt. Samtidigt behövs medvetenhet om att förutsättningarna för bostadsbyggandet och skapandet av bra boendemiljöer skiljer sig åt i olika delar av landet. En hållbar bostadspolitik måste utgå från

lokala förutsättningar, samtidigt som den ska vara anpassad till de övergripande samhällsutmaningar vi står inför.

När det gäller det konsumentpolitiska området har den enskilda konsumenten i dag stor valfrihet, tillgång till fler försäljningskanaler och större makt och möjligheter att göra aktiva val. Utbudet av varor och tjänster är stort och det finns gott om olika alternativ att välja mellan. Konkurrensen har också lett till sänkta priser. Den ökade konsumtionen har dock haft en allvarlig baksida, främst i form av en ohållbar miljöbelastning. Det är därför helt avgörande att beslutsfattare på alla nivåer ser till att lagar och regler värnar en långsiktigt hållbar utveckling. Utvecklingen har även inneburit att det i vissa fall har blivit svårare för konsumenter att göra välgrundade val. Komplexiteten hos varor och tjänster har ökat. Centerpartiets utgångspunkt är att det ska vara lätt att göra välgrundade och miljö- och klimatsmarta val. Det är därför viktigt att konsumentpolitiken ger bästa möjliga förutsättningar för detta.

Centerpartiets budgetalternativ i förhållande till propositionen när det gäller utgiftsområde 18 innebär i korthet följande.

Vi föreslår att anslaget 1:7 Energieffektivisering av flerbostadshus minskas med 1 505 miljoner kronor och att anslaget 1:8 Investeringsstöd för anordnande av hyresbostäder och bostäder för studerande minskas med 411 miljoner kronor för att bidra till finansieringen av andra prioriterade reformer. Centerpartiet har i andra sammanhang presenterat en omfattande politik för hur byggandet kan öka och utnyttjandet av det befintliga beståndet kan förbättras utan användande av stora statliga subventioner. Det handlar bl.a. om att förstärka den regionala samordningen i planarbetet, förkorta Lantmäteriets handläggningstider, göra ändringar av överklaganderegler i plan- och bygglagen, införa en kommunal försöksverksamhet för att förkorta och förenkla byggprocesser, förändra riksintressesystemet samt reformera hyresmarknaden.

När det gäller anslagen 1:4 Boverket, 1:5 Statens geotekniska institut, 1:6 Lantmäteriet, 2:1 Konsumentverket, 2:2 Allmänna reklamationsnämnden och 2:3 Fastighetsmäklarinspektionen föreslår Centerpartiet att pris- och löneomräkningen justeras ned.

3. Statens budget inom utgiftsområde 18, punkt 1 (V)

Momodou Malcolm Jallow (V) anför:

I Vänsterpartiets budgetmotion, Röd politik för en grön omställning, föreslås en återstart av den svenska ekonomin efter coronapandemin. Vi vill se en stor grön och modern omställning av samhället som skapar utveckling och arbetstillfällen i hela landet. Våra förslag ökar tryggheten för människor genom stärkta socialförsäkringssystem och trygga arbetsvillkor. Vi ger småföretagare bättre förutsättningar och bygger ut infrastrukturen och transportsektorn. Genom vänsterpolitik skapar vi välfärd som kommer alla till del.

Krishanteringen i dag handlar även om att reparera de stora skador som de nyliberala ekonomiska teorierna har orsakat i vårt samhälle. De senaste 30 åren har den politiska utvecklingen dominerats av nedmonteringar av vår gemensamma välfärd och våra trygghetssystem. Den ekonomiska politiken bygger på idén att gynna de rika och lämna över makt till marknaden. Allt som är demokratiskt och politiskt styrt är en belastning och ska privatiseras. De ekonomiska teorierna har gått före omsorgen om folket och tryggheten i landet.

Vänsterpartiet vill ändra på detta. Vi vill låta kapitalet arbeta för oss alla. Enskilda individers vilja ska inte avgöra hur vi bygger framtiden. Nu behövs investeringar i vår gemensamma framtid. Därför föreslår vi bl.a. en skatt på stora förmögenheter. Koldioxidutsläpp och arbetslöshet ska ned, den ekonomiska jämlikheten ska upp.

I slutskedet av beredningen av budgetpropositionen för 2022 inkom Moderaterna, Sverigedemokraterna och Kristdemokraterna med ett gemensamt budgetförslag, vilket har försvårat processen. Som en del av den överenskommelse Vänsterpartiet har ingått med regeringen stödde Vänsterpartiet i andra hand, då vårt eget budgetförslag röstats ned, regeringens förslag om bl.a. utgiftsramarna i kammaren framför förslaget från Moderaterna, Sverigedemokraterna och Kristdemokraterna. Vi anser att regeringens förslag i sin helhet hade varit bättre för Sverige, då det utgår från andra utgångspunkter än de nationalkonservativa värderingar som genomsyrar Moderaternas, Sverigedemokraternas och Kristdemokraternas förslag.

Jag kan konstatera att riksdagens rambeslut bl.a. bygger på följande förutsättningar: ”Anslagen för byggsubventioner och energieffektiviseringar avskaffas. Bemyndigandena för dessa anslag tas bort och medel som inte krävs för att infria redan ingångna avtal dras in.” (Se bet. 2021/22:FiU1 s. 82.) Utifrån dessa förutsättningar har riksdagen godkänt preliminära utgiftsramar för utgiftsområde 18. De godkända preliminära utgiftsramarna för utgiftsområdet uppgår till 6,305 miljarder kronor för 2023 och 1,778 miljarder kronor för 2024. Det motsvarar en minskning med 80 miljoner kronor för 2023 respektive 5,780 miljarder kronor för 2024 jämfört med regeringens förslag i budgetpropositionen. (Se bet. 2021/22:FiU1 s. 7 f. och s. 195 f.)

För att ekonomiska åtaganden som ingås under ett visst år ska kunna infrias i form av utbetalningar under efterkommande år måste det finnas pengar. Som framgår ovan saknas dock medel för detta enligt de preliminära utgiftsramarna för 2023 och 2024 i riksdagens rambeslut. De ekonomiska åtaganden som under 2022 kan göras inom utgiftsområde 18 (anslagen 1:7 och 1:8) framstår därmed som underfinansierade. Det ska understrykas att det sannolikt kommer att lämnas in ett stort antal ansökningar fram till årsskiftet 2021/22.

Tanken bakom rambeslutsprocessen är att riksdagen ska fatta beslut om, och ta ansvar för, budgetens helhet. Det är uppenbart att riksdagens godkännande av preliminära utgiftsramar för utgiftsområde 18 bygger på förutsättningen att beställningsbemyndigandena för anslagen 1:7 och 1:8 skulle tas bort från och med 2022. Det beslutet fattades så sent som dagen före

justeringen av detta betänkande. Att utskottet nu, i budgetprocessens andra steg, föreslår att bemyndigandena ska kvarstå i enlighet med regeringens förslag framstår därför som motsägelsefullt och oansvarigt. Detta agerande kan inte anses vara förenligt med syftet bakom rambeslutsprocessen.

Riksdagen har genom sitt beslut den 24 november 2021 fastställt att de samlade utgifterna för utgiftsområde 18 inte får överstiga 5 769 334 000 kronor 2022 (bet. 2021/22:FiU1, rskr. 2021/22:46). Eftersom Vänsterpartiets förslag till anslag inom utgiftsområdet ligger över den nivån kan jag inte reservera mig till förmån för detta förslag. Vänsterpartiets budgetalternativ bör ses som en helhet. Därför väljer jag att avstå från ställningstagande och lägger i stället fram ett särskilt yttrande om Vänsterpartiets politik inom utgiftsområde 18.

Vänsterpartiets förslag när det gäller statens budget finns i partimotion 2021/22:3278. Motionen behandlas i betänkande 2021/22:FiU1, och vårt samlade förslag framgår av reservation 7 i det betänkandet. Förslaget till statens budget för 2022 inom utgiftsområde 18 läggs fram i partimotion 2021/22:3271.

Det finns sedan länge ett omfattande behov av investeringar inom samhällsplanering, bostadsförsörjning och bostadsbyggande. Bostadsbristen är fortfarande stor, och allra störst är behovet av hyresrätter med rimliga hyror. Det behöver också byggas rätt och mer klimatsmart. Samtidigt är det befintliga flerbostadshusbeståndet i stort behov av renovering och klimatanpassning. Samhället behöver även bli mer tillgängligt för att alla medborgare ska känna sig inkluderade. För att stimulera ekonomin och genomföra nödvändiga satsningar krävs omfattande statliga investeringar.

Vänsterpartiets budgetalternativ när det gäller utgiftsområde 18 innebär i korthet följande.

Vi föreslår att anslaget 1:4 Boverket ökas med 500 miljoner kronor. Ökningen av anslaget ska användas för ett stöd för tillgänglighetsanpassning av samhället. Vi menar att ett särskilt stöd för tillgänglighetsanpassning skulle innebära att äldre får lättare att behålla sina förmågor och klara sig bättre själva samt att barnfamiljer får större livsutrymme och möjligheter till ett rikare liv, men framför allt skulle det innebära att människor med funktionsvariationer skulle få tillgång till samhället på mer likvärdiga villkor.

Stora delar av det svenska flerbostadshusbeståndet är i behov av renovering och energieffektivisering. För 140 000 lägenheter är renoveringsbehovet akut. Kostnaderna för att åtgärda tekniska brister och anpassa bostäderna till moderna krav på energiprestanda och tillgänglighet är omfattande. För att genomföra nödvändiga renoveringar och energieffektiviseringar behöver staten ta ett finansiellt ansvar. Därför välkomnar Vänsterpartiet det nya stödet för energieffektivisering av bostäder som införts 2021. Vi menar dock att stödet bör utökas eftersom det finns ett så omfattande behov av renovering och energieffektivisering av flerbostadshusbeståndet. Vi föreslår därför att anslaget 1:7 Energieffektivisering av flerbostadshus ökas med 2,256 miljarder kronor i förhållande till utskottets förslag. Det är viktigt att stödet är utformat

med hänsyn till Riksrevisionens rekommendationer i granskningsrapporten om det tidigare stödet till renovering och energieffektivisering (RiR 2019:25).

Det råder stor bostadsbrist i en majoritet av kommunerna och bristen på hyresrätter med rimliga hyror är särskilt stor. Enligt Boverket behöver det byggas i genomsnitt 59 000 nya bostäder per år fram t.o.m. 2029. Vi anser att minst hälften av dessa bör vara hyresrätter med rimliga hyror.

För att dessa bostäder ska kunna byggas behöver staten ta ett större ansvar för finansieringen. Under förra mandatperioden införde regeringen och Vänsterpartiet ett investeringsstöd för anordnande av hyresbostäder. Vi anser att stödet bör ökas ytterligare för att möta konjunkturnedgången, upprätthålla en hög byggtakt och minska bostadsbristen. Vi anser också att stödet mycket tydligare än i dag ska knytas till klimatmålen och att högre krav på klimatsmarta bostäder ska ställas när stöd beviljas. I syfte att öka antalet nybyggda klimatsmarta flerbostadshus föreslår Vänsterpartiet att anslaget 1:8 Investeringsstöd för anordnande av hyresbostäder och bostäder för studerande höjs med 2 miljarder kronor. Utskottet har under beredningen av detta ärende inhämtat från Regeringskansliet att de medel som utskottet föreslår ska anvisas för investeringsstödet (anslaget 1:8) inte är tillräckligt för att finansiera de åtaganden som redan ingåtts och de påbörjade byggprojekt som väntar på beslut. Detta är anmärkningsvärt, särskilt som utskottets förslag till anslag är oförändrat i förhållande till regeringens förslag i budgetpropositionen.

Genom Vänsterpartiets förslag knyts investeringsstödet för anordnande av hyresbostäder och bostäder för studerande tydligare till klimatmålen. I syfte att öka byggandet av flerbostadshus i trä föreslår vi att det även inrättas ett nytt anslag på 1 miljard kronor benämnt Investeringsstöd för uppförande av klimatsmarta flerbostadshus i trä. Med ett ökat industriellt träbyggande skapas en bättre balans mellan stad och landsbygd då arbetstillfällena och utveckling skapas utanför städerna. Det ska vara möjligt för den som bygger flerbostadshus i trä att antingen ansöka om investeringsstöd för anordnande av hyresbostäder och bostäder för studerande från anslaget 1:8 eller att ansöka om investeringsstöd från det föreslagna nya anslaget.

Investeringsstödet för anordnande av hyresbostäder och bostäder för studerande är ett steg i rätt riktning, men det krävs ytterligare åtgärder från statens sida för att det ska byggas tillräckligt många hyresrätter med rimliga hyror. Staten bör därför ta över delar av risken för finansieringen genom att erbjuda topplån med låg ränta som ersätter större delen av det egna kapitalet för byggbolagen. Ett statligt topplån på 25 procent innebär att investeraren ska skjuta till 5 procent och resterande 70 procent, som i dag, ska finansieras av banksektorn. En sådan finansieringslösning skulle ge fler aktörer möjlighet att ta sig in på marknaden, vilket stärker konkurrensen i byggbranschen. Vänsterpartiet föreslår att det inrättas ett nytt anslag på 200 miljoner kronor benämnt Statliga topplån. Förslaget innebär en ökad upplåning för staten på 10 miljarder kronor 2022.

Vänsterpartiet föreslår vidare att det inrättas ett nytt anslag benämnt Stöd till klimatneutrala byggplaner som ska användas för att stödja kommunernas

arbete med att ta fram klimatneutrala byggplaner och säkerställa att mark tilldelas byggherrar som erbjuder såväl klimatsmart nyproduktion av bostäder och offentliga byggnader, bl.a. i trä, som boendekostnader anpassade till folkflertalet. 100 miljoner kronor avsätts till det nya anslaget.

Det behövs också en omställning till klimatsmarta stadsdelar där olika aktörer renoverar hus för att de ska bli mer klimatsmarta, väljer grön el, håller gatorna bilfria, startar odlingar i området och liknande. Vänsterpartiet vill möjliggöra för olika aktörer, som kommuner, kommunala bostadsbolag, intresseföreningar och privata aktörer, att söka stöd för projekt som bidrar till att skapa klimatsmarta stadsdelar. Vi föreslår därför att det inrättas ett nytt anslag på 100 miljoner kronor benämnt Klimatsmart stadsplanering.

På det konsumentpolitiska området är utvecklingen med färre kommuner som erbjuder konsumentvägledning oroväckande. För att garantera alla konsumenter tillgång till god konsumentvägledning behöver de kommunala resurserna för konsumentvägledning öka. Vänsterpartiet föreslår därför att anslaget 2:1 Konsumentverket ökas med 100 miljoner kronor för att förstärka konsumentväglednings- och skuldrådgivningsverksamheterna i kommunerna. Vid användning av stödet till anställning ska det krävas 50 procents medfinansiering av kommunerna.

Vidare föreslår vi att anslaget 2:2 Allmänna reklamationsnämnden ökas med 5 miljoner kronor för att myndigheten ska kunna hantera den stora ökning av antalet ärenden som pandemin gett upphov till.

Det är viktigare än någonsin att stödja organisationer som ger stöd och information om konsumtion. Vänsterpartiet föreslår därför att anslaget 2:4 Åtgärder på konsumentområdet ökas med 9 miljoner kronor. Anslaget används bl.a. för bidrag till det civila samhällets organisationer som främjar konsumenternas intressen.

4. Statens budget inom utgiftsområde 18, punkt 1 (L)

Robert Hannah (L) anför:

Det är tydligt att den rödgröna regeringen inte har förmått att komma till rätta med Sveriges utmaningar. För att vända utvecklingen behövs en kraftfull, liberal reformagenda som svarar mot de utmaningar Sverige står inför. Sverige behöver därför en ny start.

Liberalernas budgetförslag innehåller en liberal reformagenda som ger Sverige en stark kunskapsskola för alla, som rivstartar arbetet med att betala av den integrationsskuld som allt för länge har tillåtits växa, och som ger Sverige förutsättningar att bli världens första klimatneutrala välfärdsland. Därtill tillför vi en kraftig förstärkning till hela rättskedjan, stärker arbetslinjen i bidragssystemen, sänker skatten på arbete och sparande och stärker svenskt innovations- och företagsklimat.

Riksdagen beslutade den 24 november 2021 att fastställa utgiftsramar för statens budget enligt ett förslag som lagts fram gemensamt av Moderaterna, Sverigedemokraterna och Kristdemokraterna.

Eftersom riksdagsmajoriteten i det första steget av budgetprocessen har gett budgetpolitiken en annan inriktning än den jag önskar avstår jag från ställningstagande när det gäller anslagsfördelningen inom utgiftsområde 18. Liberalernas budgetalternativ bör ses som ett sammanhållet paket där inte någon eller några delar kan brytas ut och behandlas isolerat.

Det är positivt att den budget som riksdagen har antagit innebär en mindre rödgrön politik för Sverige. På viktiga områden genomförs kursomläggningar i liberal och borgerlig riktning, vilket vi välkomnar. Samtidigt finns det inslag i budgeten som vi inte ställt oss bakom.

Liberalernas samlade förslag när det gäller statens budget finns i partimotion 2021/22:4181. Motionen behandlas i betänkande 2021/22:FiU1, och vårt samlade förslag framgår av reservation 8 i det betänkandet. I den motionen finns också förslag till ram för utgiftsområde 18. Förslaget till statens budget för 2022 inom utgiftsområde 18 läggs fram i kommittémotion 2021/22:3961.

I korthet innebär vårt budgetförslag för utgiftsområde 18 i förhållande till propositionen följande. En fungerande bostadsmarknad gör att människors valmöjligheter ökar. Att kunna flytta hemifrån, flytta ihop eller flytta till studier eller jobb möjliggör livsavgörande val. Liberalerna vill att fler ska ha makten att kunna ta dessa beslut om sina egna liv. Det är fria människor och marknadskrafter, inte subventioner till vissa bostadspolitiska insatser, som på allvar möjliggör ett ökat bostadsbyggande och lösningar på den bostadsbrist vi ser i dag. I Liberalernas bostadspolitiska motion 2021/22:3997 redovisas vilka övergripande åtgärder Liberalerna vill göra för att förbättra den svenska bostadsmarknaden, inte minst för nyanlända och unga som i dag har störst problem att ta sig in på bostadsmarknaden.

Inom utgiftsområde 18 föreslår Liberalerna att anslaget 1:4 Boverket ökas med 5 miljoner kronor per år under 2022–2024 för ett uppdrag till Boverket att ta fram och utvärdera en ny trångboddhetsnorm. Trångboddheten måste minska om livssituationen i de utsatta områdena ska förbättras. Därför behöver de nuvarande trångboddhetsnormerna uppdateras.

Liberalerna anser att det stöd till energieffektivisering av flerbostadshus som införts 2021 är ineffektivt och att det möjligen också kan utgöra en kontraproduktiv klimatpolitik. Den föreslagna medelstilldelningen till anslaget 1:7 Energieffektivisering av flerbostadshus avstyrks därför.

Liberalerna anser även att anslaget 1:8 Investeringsstöd för anordnande av hyresbostäder och bostäder för studerande ska avvecklas. Avvecklingen ska dock ske successivt för att redan gjorda åtaganden ska kunna fullföljas. Liberalerna föreslår att anslaget för 2022 minskas med 400 miljoner kronor.

För att öka effektiviseringen av den statliga förvaltningen föreslår Liberalerna att pris- och löneomräkningen justeras ned med 20 procent när det gäller anslagen 1:4 Boverket, 1:5 Statens geotekniska institut, 1:6 Lantmäteriet, 2:1 Konsumentverket, 2:2 Allmänna reklamationsnämnden och 2:3 Fastighetsmäklarinspektionen.

BILAGA 1

Förteckning över behandlade förslag

Propositionen

Proposition 2021/22:1 Budgetpropositionen för 2022 utgiftsområde 18:

1. Riksdagen bemyndigar regeringen att under 2022 ställa ut kreditgarantier för nybyggnad och ändringar av bostäder, avlösen av kommunala borgensåtaganden och lån som kooperativa hyresrättsföreningar tar upp vid förvärv av fastigheter för ombildning till kooperativa hyresrätter som inklusive tidigare utfärdade garantier uppgår till högst 8 000 000 000 kronor (avsnitt 3.7.4).
2. Riksdagen anvisar anslagen för budgetåret 2022 inom utgiftsområde 18 Samhällsplanering, bostadsförsörjning och byggande samt konsumentpolitik enligt tabell 1.1.
3. Riksdagen bemyndigar regeringen att under 2022 ingå ekonomiska åtaganden som inklusive tidigare åtaganden medför behov av framtida anslag på högst de belopp och inom de tidsperioder som anges i tabell 1.2.

Motioner från allmänna motionstiden 2021/22

2021/22:2534 av Angelica Lundberg m.fl. (SD):

1. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att införa ett nytt konsumentpolitiskt mål – att alla konsumenterna ska kunna konsumera hållbart, tryggt och aktivt – och tillkännager detta för regeringen.

2021/22:2602 av Nooshi Dadgostar m.fl. (V):

1. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om ett nytt bostadspolitiskt mål och tillkännager detta för regeringen.

2021/22:3271 av Nooshi Dadgostar m.fl. (V):

Riksdagen anvisar anslagen för 2022 inom utgiftsområde 18 Samhällsplanering, bostadsförsörjning och byggande samt konsumentpolitik enligt förslaget i tabell 1 i motionen.

2021/22:3886 av Mikael Eskilandersson m.fl. (SD):

Riksdagen anvisar anslagen för 2022 inom utgiftsområde 18 Samhällsplanering, bostadsförsörjning och byggande samt konsumentpolitik enligt förslaget i tabell 1 i motionen.

2021/22:3961 av Robert Hannah m.fl. (L):

Riksdagen anvisar anslagen för 2022 inom utgiftsområde 18 Samhällsplanering, bostadsförsörjning och byggande samt konsumentpolitik enligt förslaget i tabell 1 i motionen.

2021/22:4000 av Robert Hannah m.fl. (L):

18. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om nytt konsumentpolitiskt mål och tillkännager detta för regeringen.

2021/22:4023 av Carl-Oskar Bohlin m.fl. (M):

1. Riksdagen anvisar anslagen för 2022 inom utgiftsområde 18 Samhällsplanering, bostadsförsörjning och byggande samt konsumentpolitik enligt förslaget i tabell 1 i motionen.
2. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om förstärkt satsning på Lantmäteriets arbete med kortare handläggningstider och tillkännager detta för regeringen.
3. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om avveckling av stödet för energieffektivisering av flerbostadshus och tillkännager detta för regeringen.
4. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om avveckling av investeringsstödet för anordnande av hyresbostäder och bostäder för studerande och tillkännager detta för regeringen.
5. Riksdagen beslutar att bemyndiga regeringen att under 2022 ingå ekonomiska åtaganden som inklusive tidigare åtaganden medför behov av framtida anslag på högst de belopp och inom de tidsperioder som anges i tabell 2 i motionen.

2021/22:4122 av Ola Johansson m.fl. (C):

Riksdagen anvisar anslagen för 2022 inom utgiftsområde 18 Samhällsplanering, bostadsförsörjning och byggande samt konsumentpolitik enligt förslaget i tabell 1 i motionen.

2021/22:4212 av Sofia Damm m.fl. (KD):

6. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att anslå medel för trygghetsskapande åtgärder i den fysiska miljön och tillkännager detta för regeringen.

2021/22:4222 av Larry Söder m.fl. (KD):

1. Riksdagen anvisar anslagen för 2022 inom utgiftsområde 18 Samhällsplanering, bostadsförsörjning och byggande samt konsumentpolitik enligt förslaget i tabell 1 i motionen.
15. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att införa en planeringsstimulans för fler detaljplaner för småhus och tillkännager detta för regeringen.
23. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att anslå medel för trygghetsskapande åtgärder i den fysiska miljön och tillkännager detta för regeringen.
37. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att Lantmäteriet bör tillföras medel för att korta handläggningstiderna för beslut om styckning och klyvning av tomter, samt digitalisering av ärendeprocessen, och detta tillkännager riksdagen för regeringen.
44. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att minska anslaget till byggsubventioner och tillkännager detta för regeringen.
45. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att avvisa medlen till anslaget 1:7 Energieffektivisering av flerbostadshus och tillkännager detta för regeringen.
47. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att återinföra radonbidraget som ges till hushåll för radonsanering och tillkännager detta för regeringen.

BILAGA 2

Regeringens och motionärernas anslagsförslag

Anslag för 2022 inom utgiftsområde 18 Samhällsplanering, bostadsförsörjning och byggande samt konsumentpolitik

Tusental kronor

Anslag		Regeringens				Avvikelse från regeringen			
		förslag	M	SD	C	V	KD	L	
1:1	Bostadspolitisk utveckling	20 600	±0	±0	±0	±0	-20 600	±0	
1:2	Omstrukturering av kommunala bostadsföretag	12 500	±0	±0	±0	±0	±0	±0	
1:3	Stöd för att underlätta för enskilda att ordna bostad	43 000	±0	±0	±0	±0	±0	±0	
1:4	Boverket	316 330	-20 000	-2 000	-281	500 000	-17 000	4 600	
1:5	Statens geotekniska institut	56 847	±0	±0	-78	±0	±0	-100	
1:6	Lantmäteriet	688 817	20 000	±0	-819	±0	20 000	-1 100	
1:7	Energieffektivisering av flerbostadshus	1 565 000	-1 256 000	-1 565 000	-1 505 000	1 000 000	-1 365 000	-1 565 000	
1:8	Investeringsstöd för anordnande av hyresbostäder och bostäder för studerande	4 050 000	±0	-4 050 000	-411 000	2 000 000	-500 000	-400 000	
2:1	Konsumentverket	169 873	±0	-3 200	-231	100 000	±0	-300	
2:2	Allmänna reklamationsnämnden	53 792	±0	±0	-247	5 000	±0	-300	
2:3	Fastighetsmäklarinspektionen	30 642	±0	±0	-39	±0	±0	-100	
2:4	Åtgärder på konsumentområdet	13 559	±0	±0	±0	9 000	±0	±0	
2:5	Bidrag till miljömärkning av produkter	4 374	±0	±0	±0	±0	±0	±0	
Förslag till anslag utöver regeringens förslag									
99:1	Stöd till lokal konsumentvägledning	±0	±0	129 000	±0	±0	±0	±0	

Anslag	Regeringens				Avvikelse från regeringen			
	förslag	M	SD	C	V	KD	L	
99:2	Ökad trygghet i utsatta områden	±0	±0	750 000	±0	±0	±0	±0
99:3	Bidrag till åtgärder mot radon i bostäder	±0	±0	34 000	±0	±0	±0	±0
99:4	Statliga toplån	±0	±0	±0	±0	200 000	±0	±0
99:5	Klimatsmart stadsplanering	±0	±0	±0	±0	100 000	±0	±0
99:6	Investeringsstöd för uppförande av klimatsmarta flerbostadshus i trä	±0	±0	±0	±0	1 000 000	±0	±0
99:7	Stöd till klimatneutrala byggplaner	±0	±0	±0	±0	100 000	±0	±0
99:8	Stöd till åtgärder mot radon i bostäder	±0	±0	±0	±0	±0	20 000	±0
99:9	Planeringsstimulans för fler småhus	±0	±0	±0	±0	±0	350 000	±0
99:10	Trygghetsskapande åtgärder i den fysiska miljön	±0	±0	±0	±0	±0	500 000	±0
Summa för utgiftsområdet		7 025 334	-1 256 000	-4 707 200	-1 917 695	5 014 000	-1 012 600	-1 962 300

BILAGA 3

Regeringens och motionärernas förslag till beställningsbemyndiganden

Beställningsbemyndiganden för 2022 inom utgiftsområde 18 Samhällsplanering, bostadsförsörjning och byggande samt konsumentpolitik

Det är endast Moderaterna som har lagt fram ett förslag om beställningsbemyndiganden i sin budgetmotion för utgiftsområde 18.

Tusental kronor

Anslag	Regeringens förslag	Tidsperiod	Avvikelse från regeringen					
			M	SD	C	V	KD	L
1:2 Omstrukturering av kommunala bostadsföretag	12 500	2023–2025	±0					
1:7 Energieffektivisering av flerbostadshus	1 815 000	2023–2025	-1 815 000					
1:8 Investeringsstöd för anordnande av hyresbostäder och bostäder för studerande	9 300 000	2023–2025	-9 300 000					
2:4 Åtgärder på konsumentområdet	18 200	2023–2024	±0					

BILAGA 4

Utskottets anslagsförslag

Anslag för 2022 inom
utgiftsområde 18 Samhällsplanering,
bostadsförsörjning och byggande samt
konsumentpolitik

Förslaget till beslut om anslag överensstämmer med regeringens förslag utom när det gäller anslaget 1:7.

Tusental kronor

Anslag	Avvikelse från regeringen	Utskottets förslag
1:1 Bostadspolitisk utveckling	±0	20 600
1:2 Omstrukturering av kommunala bostadsföretag	±0	12 500
1:3 Stöd för att underlätta för enskilda att ordna bostad	±0	43 000
1:4 Boverket	±0	316 330
1:5 Statens geotekniska institut	±0	56 847
1:6 Lantmäteriet	±0	688 817
1:7 Energieffektivisering av flerbostadshus	-1 256 000	309 000
1:8 Investeringsstöd för anordnande av hyresbostäder och bostäder för studerande	±0	4 050 000
2:1 Konsumentverket	±0	169 873
2:2 Allmänna reklamationsnämnden	±0	53 792
2:3 Fastighetsmäklarinspektionen	±0	30 642
2:4 Åtgärder på konsumentområdet	±0	13 559
2:5 Bidrag till miljömärkning av produkter	±0	4 374
Summa för utgiftsområdet	-1 256 000	5 769 334